

แนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการบรรเทาสาธารณภัย
ของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 210

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

พันเอก ธารนรินทร์ บำรุงภักดี
รองเสนาธิการมณฑลทหารบกที่ 210

วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2568

บทคัดย่อ

- ผู้วิจัย** พันเอก ธารนรินทร์ บำรุงภักดี
- เรื่อง** แนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการ
ของศูนย์บรรเทาสาธารณภัย มณฑลทหารบกที่ 210
- วันที่** 9 กันยายน 2568 **จำนวนคำ :** 14,828 **จำนวนหน้า :** 51
- คำสำคัญ** การพัฒนาประสิทธิภาพ, การบริหารจัดการ, บรรเทาสาธารณภัย,
ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 210
- ชั้นความลับ** ไม่มีชั้นความลับ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 210 กับสถานการณ์ในอนาคต บทวิเคราะห์นี้ใช้กรอบแนวคิดที่หลากหลาย เช่น 7s McKinsey, PESTEL Analysis, SWOT Analysis และ TOWS-Matrix เพื่อสนับสนุนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบและรอบด้าน ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ข้อเสนอแนะที่ได้สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินการศึกษาตามวัตถุประสงค์นี้เพื่อนำแนวทางการบรรเทาสาธารณภัยที่ครอบคลุมทั้งการวางแผนการปฏิบัติ และการพัฒนาศักยภาพของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 210 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการบูรณาการและพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 210 โดย (1) สร้างขีดความสามารถของกำลังพลและเครือข่ายอาสาสมัคร (2) พัฒนาเทคโนโลยีระบบเตือนภัยล่วงหน้า (3) พัฒนาระบบสื่อสารฉุกเฉิน (4) ปรับปรุงกระบวนการทำงานและการบริหารจัดการภายใน (5) จัดหาและบริหารทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ABSTRACT

AUTHOR: Colonel Tharnnarin Bumrungpakdee

TITLE: Guidelines for Improving the Management Efficiency of Disaster Relief
Operation in 210th Military District.

DATE: 9 September, 2025 **WORD COUNT:** 14,828 **PAGES:** 51

KEY TERMS: developing efficiency, disaster relief, Disaster Relief Center 210th
Military District

CLASSIFICATION: Unclassified

This research aims to study to develop the efficiency of disaster relief management of the 210th Army Area Disaster Relief Center for future situations. This analysis uses a multi-conceptual framework. Such as 7s McKinsey, PESTEL Analysis, SWOT Analysis and TOWS-Matrix to support systematic and comprehensive analysis related to the recommendations that can be effectively implemented. The purpose of this study is to develop a comprehensive disaster relief approach covering both operational planning and capacity development of the 210th Army Area Disaster Relief Center. To increase efficiency in integrated management and develop the efficiency of disaster relief management of the 210th Army Area Disaster Relief Center. (1) Enhance the capabilities of personnel and volunteer networks, (2) Develop early warning system technologies, (3) Improve strategic communication systems, (4) Reform development and personnel management systems, (5) Procure and manage resources for maximum efficiency.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ เรื่อง “แนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการ
บรรเทาสาธารณภัย ของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 210” ผู้วิจัยหวังว่าจะเป็น
ประโยชน์ต่อการเตรียมความพร้อมและการปฏิบัติในการช่วยเหลือประชาชนของศูนย์บรรเทา
สาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 210 ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามแผนบรรเทา
สาธารณภัยกองทัพบก พ.ศ. 2564 - 2570 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้สนับสนุนและให้ข้อเสนอแนะต่องานวิจัยนี้ ได้แก่ พลตรี ฉัฐชัย
มีชั้นช่วง ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา พันเอก เจษฎา เหมหาชาติ อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอก ธนักรกรณ์
ณ บ่อมเพ็ชร และ พันเอก พงศ์ปณต อรุณสุวรรณ ที่ให้คำปรึกษาและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์
ต่องานวิจัยนี้ รวมทั้งเอกสารงานวิจัยของผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ศึกษาไว้ ทำให้ผู้วิจัยสามารถ
รวบรวมความคิดและพัฒนางานวิจัยนี้ขึ้นมาได้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้กรุณาประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่
ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาที่ศึกษาในวิทยาลัยการทัพบกนี้ ซึ่งผู้วิจัยจะนำเอาความรู้ และประสบการณ์
ที่ได้รับไปใช้ในการพัฒนาหน่วยงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อกองทัพบกและประเทศชาติต่อไป

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
วิธีการศึกษา	4
ประโยชน์ที่ได้รับ	5
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	6
โครงสร้าง/ภารกิจขององค์กรที่ทำการศึกษา	10
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	16
บทที่ 3 วิเคราะห์	
สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์บรรเทาสาธารณภัย มณฑลทหารบกที่ 210	18
ปัจจัยที่มีผลต่อการบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์บรรเทาสาธารณภัย มณฑลทหารบกที่ 210	27
แนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์บรรเทาสาธารณภัย มณฑลทหารบกที่ 210	28
บทที่ 4 อภิปรายผล	
ข้อมูลพื้นที่ มณฑลทหารบกที่ 210	40
การจัดการสาธารณภัยในพื้นที่	43
ปัจจัย อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการสาธารณภัย	44
บทที่ 5 สรุปผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	46
ข้อเสนอแนะ	47

เอกสารอ้างอิง

ผนวก ก หลักการ แนวคิด ทฤษฎีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ผนวก ข การวิเคราะห์ SWOT Analysis

ผนวก ค การสร้างกลยุทธ์ด้วย TOWS Matrix

ประวัติย่อผู้วิจัย

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยประสบกับภัยพิบัติธรรมชาติ เช่น อุทกภัยและภัยแล้ง ซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนอย่างมาก จึงจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมการเตรียมพร้อมด้านบุคลากร อุปกรณ์ และการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อภัยพิบัติได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เพราะการบรรเทาสาธารณภัยเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ชาติในด้านความมั่นคง ตามวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) คือ “ประเทศไทย มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”

ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงมีประเด็นการพัฒนาศักยภาพของประเทศให้มีความพร้อมเผชิญต่อภัยคุกคามที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคงของประเทศไทยให้มีขีดความสามารถ มีความพร้อมในการป้องกันและรักษาอธิปไตยของชาติ พร้อมทั้งสามารถติดตาม ป้องกัน ประเทศไทยแก้ไข ปัญหาความมั่นคงในทุกมิติ รวมถึงภัยพิบัติและภัยคุกคามรูปแบบต่างๆ ได้อย่างแท้จริง และมีการบริหารจัดการ ตลอดจนการจัดทำแผนในการปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง เพื่อรองรับแผนแม่บทคือ แผนยุทธศาสตร์ชาติและขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ในด้านความมั่นคงของประเทศได้ระบุถึงความสำคัญของการจัดการภัยพิบัติ โดยเน้นการพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่ครอบคลุมมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มความสามารถในการตอบสนองต่อภัยพิบัติ เช่น การคาดการณ์และการวางแผนรับมือภัยล่วงหน้า นอกจากนี้ ยุทธศาสตร์ยังเน้นความสำคัญของการเสริมสร้างความพร้อมของกำลังพลและอุปกรณ์ เพื่อให้การช่วยเหลือประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

นโยบายกองทัพบก ได้มุ่งเน้นให้หน่วยงานภายใต้กองทัพบกมีความพร้อม ทั้งในด้านกำลังพล อุปกรณ์ และการวางแผน โดยเฉพาะการฝึกซ้อมและการประสานงานระหว่างหน่วยงานภายในและภายนอก เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ภัยพิบัติในทุกพื้นที่ได้อย่างรวดเร็ว

การประชุมเกี่ยวกับการบรรเทาสาธารณภัย พลเอก ณรงค์พันธุ์ จิตต์แก้วแท้ อดีตผู้บัญชาการทหารบก ได้กล่าวว่า “กองทัพบกต้องเป็นกำลังสำคัญในการช่วยเหลือประชาชนในสถานการณ์ภัยพิบัติ โดยเน้นการเตรียมพร้อมในทุกด้าน ทั้งกำลังพล เครื่องมือ และแผนการปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และลักษณะภัยพิบัติ เพื่อให้ความช่วยเหลือประชาชนได้อย่างทันท่วงที”

นอกจากนี้ พลเอก สันติพงศ์ ธรรมปิยะ อดีตรองเสนาธิการทหารบก ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า “การบริหารจัดการภัยพิบัติไม่ควรเป็นเพียงการตอบสนองต่อเหตุการณ์ แต่ต้องสร้างความพร้อมและความร่วมมือที่เข้มแข็งตั้งแต่ระดับหน่วยงานในพื้นที่จนถึงระดับประเทศ โดยกองทัพบกจะสนับสนุนทั้งด้านบุคลากรและเทคโนโลยีเพื่อให้การช่วยเหลือเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด” แม้จะมีนโยบายและยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน แต่การบริหารจัดการภัยพิบัติในปัจจุบันยังคงประสบปัญหาในหลายประเด็น ได้แก่ การขาดแคลนอุปกรณ์และทรัพยากรที่ทันสมัย อุปกรณ์ที่ใช้ช่วยเหลือ เช่น เรือช่วยชีวิต เครื่องสูบน้ำ และรถบรรทุกน้ำ มีไม่เพียงพอและล่าช้า การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่ไม่เป็นระบบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดการบูรณาการ แผนปฏิบัติงานร่วมกัน ส่งผลให้เกิดความล่าช้าและความซ้ำซ้อนในการช่วยเหลือ ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางบุคลากร ที่ปฏิบัติหน้าที่มักไม่ได้รับการฝึกอบรมเฉพาะด้านการจัดการภัยพิบัติ เช่น การใช้อุปกรณ์ช่วยชีวิตขั้นสูงหรือการจัดการในพื้นที่เสี่ยง

การพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการภัยพิบัติจำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการระหว่างยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายกองทัพบก โดยเน้นการเพิ่มทรัพยากรและอุปกรณ์ที่ทันสมัย พัฒนาความเชี่ยวชาญของบุคลากร และสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยลดผลกระทบจากภัยพิบัติต่อประชาชนได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและปัจจัยที่ขาดประสิทธิภาพและส่งผลต่อการบริหารจัดการบรรเทาสาธารณภัยของมณฑลทหารบกที่ 210
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการบรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 210
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาปรับปรุงที่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการบรรเทาสาธารณภัยของมณฑลทหารบกที่ 210

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการศึกษา

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ตามแนวทางที่วิทยาลัยการทัพบกกำหนด รวมทั้งศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสภาพและปัญหาในการบริหารจัดการบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 210 เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบรรเทา สาธารณภัยของหน่วย

2. ขอบเขตการศึกษา

ข้อมูลจากศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 210 ซึ่งได้รับมอบภารกิจจากศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพอากาศที่ 2 สนับสนุนในพื้นที่ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยของมณฑลทหารบก โดยระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยจะสัมพันธ์กับเวลาในการศึกษาของผู้วิจัยในวิทยาลัยการทัพบก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

กระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ โดยการเก็บข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากการศึกษาทางวิชาการ ข้อมูลจากสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานทั้งในระดับผู้บริหาร และระดับผู้ปฏิบัติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คำสั่ง แผน และการสัมภาษณ์บุคลากรที่มีประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานทั้งในระดับผู้บริหาร และระดับผู้ปฏิบัติ รวมทั้งสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ อันเป็นแนวทางนำไปสู่ข้อเสนอแนะและแนวทางปฏิบัติ ด้วยการใช้ SWOT Analysis, SEVEN-S Analysis, PESTEL Analysis

5. ขั้นตอนการดำเนินงาน

กิจกรรม \ ระยะเวลา	ธ.ค. 67	ม.ค. 68	ก.พ. 68	มี.ค. 68	เม.ย. 68	พ.ค. 68	มิ.ย. 68
เลือกเรื่องและกำหนดหัวข้อการวิจัย	↔						
สอบการนำเสนอโครงร่างเอกสารวิจัย		↔					
ศึกษาคนควาที่มาของปัญหา		↔	↔				
การวิเคราะห์, สังเคราะห์ข้อมูล				↔			
การสรุปผลการวิจัย					↔		
การนำเสนอผลการวิจัย / จัดทำรูปเล่ม						↔	↔

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อได้ทราบถึงสภาพปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการบรรเทาสาธารณภัยของมณฑลทหารบกที่ 210
2. เพื่อได้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการบรรเทาสาธารณภัยของมณฑลทหารบกที่ 210
3. เพื่อได้กำหนดแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการบรรเทาสาธารณภัยของมณฑลทหารบกที่ 210

บทที่ 2

บทแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการพัฒนาประสิทธิภาพการบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 210 ผู้วิจัยได้ศึกษาจากหนังสือวิชาการ บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามหัวข้องานวิจัย

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ด้วยปัจจุบันสาธารณภัย ยังคงมีแนวโน้มจะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และซับซ้อนมากขึ้น เนื่องจากความแปรปรวนของภูมิอากาศโลก ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง สังคมไทยจากสังคมชนบทไปสู่สังคมเมืองอย่างรวดเร็ว ประชาชนมีโอกาสดำรงชีพอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยเพิ่มขึ้นส่งผลให้ ความเสียหายจากสาธารณภัยรุนแรงมากขึ้น ทั้งภัยธรรมชาติ เช่น อุทกภัย วาตภัย ภัยแล้ง ภัยหนาว และภัยจากการกระทำของมนุษย์ เช่น อัคคีภัย อุบัติภัย การรั่วไหลของสารเคมีอันตราย รวมทั้งสาธารณภัยหรืออุบัติเหตุต่างๆ ที่เกิดขึ้น การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัยต่างๆ ที่เกิดขึ้น เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติอย่างถ่องแท้จึงจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องรวดเร็วมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล

ดังนั้นหน้าที่ ลักษณะงาน และขั้นตอนการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีความสำคัญอย่างยิ่งในการปฏิบัติงาน ตลอดจนเป็นการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือต่างๆ จากผู้มีส่วนได้เสียในการปฏิบัติงานตามภารกิจหลักของหน่วยงาน เพื่อให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ ลักษณะงาน และขั้นตอนการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้ดียิ่งขึ้น และพัฒนาขีดความสามารถในการเผชิญเหตุ สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนแก่ผู้ประสบภัยกรณีฉุกเฉิน และช่วยเหลือผู้ประสบภัยภายหลังจากสถานการณ์ภัยยุติ

แนวความคิดการจัดการภัยพิบัติ

เป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อนและต้องอาศัยการบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งในพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ให้กองทัพบกสามารถปฏิบัติภารกิจในสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณภัยและการระดมกำลังพลเพื่อสนับสนุนหน่วยงานท้องถิ่น และสามารถลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากภัยพิบัติได้ แนวคิดนี้แบ่งออกเป็นสององค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

1. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระบวนการจัดการภัยพิบัติสามารถแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่

1.1 การป้องกัน(Prevention) การป้องกันเป็นการดำเนินการเชิงรุก เพื่อลดโอกาสเกิดภัยพิบัติหรือบรรเทาผลกระทบหากเกิดเหตุการณ์ขึ้น มาตรการสำคัญ เช่น ติดตั้งระบบตรวจจับและพยากรณ์อากาศ การพยากรณ์และเฝ้าระวัง เสริมความแข็งแรงของอาคารและสิ่งปลูกสร้าง ปลูกป่าแนวกันลมในพื้นที่เสี่ยงภัย เป็นต้น

1.2 การเตรียมความพร้อม(Preparedness) การเตรียมความพร้อมเน้นการสร้างความสามารถในการตอบสนองต่อภัยพิบัติ โดยดำเนินการล่วงหน้า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดความสูญเสีย เช่น การจัดทำแผนฉุกเฉินและแผนบริหารจัดการทรัพยากร การฝึกซ้อมการรับมือวาทภัยร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งการพัฒนาเทคโนโลยีเตือนภัย เช่น ระบบ SMS, วิทยุชุมชน หรือแอปพลิเคชันแจ้งเตือนภัยในพื้นที่เสี่ยง

1.3 การตอบสนอง(Response) การตอบสนองเป็นการดำเนินงานในระหว่างเกิดภัยพิบัติเพื่อลดผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ตัวอย่างการตอบสนองที่สำคัญได้แก่ การจัดตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณภัย(ศบภ.) เพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานการระดมกำลังพล ยุทโธปกรณ์ และทรัพยากร เพื่อช่วยเหลือประชาชน และการจัดการพื้นที่ฉุกเฉิน เช่น การอพยพประชาชนในพื้นที่เสี่ยง, ส่งความช่วยเหลือ เช่น อาหาร น้ำ และที่พักชั่วคราว รวมถึง วัสดุซ่อมแซมบ้าน ไปยังพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ

1.4 การฟื้นฟู(Recovery) การฟื้นฟูมุ่งเน้นการฟื้นฟูพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบให้ความช่วยเหลือประชาชน เช่น เงินเยียวยา อาหาร และที่พัก รวมทั้งสร้างความเข้มแข็งในระยะยาว เช่น การซ่อมแซมโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน สะพาน และระบบไฟฟ้า การฟื้นฟูชุมชนและช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่ชุมชนที่ได้รับผลกระทบ และการสร้างชุมชนที่มีความพร้อมและยืดหยุ่นต่อภัยพิบัติในอนาคต

2. การบูรณาการระหว่างหน่วยงาน การจัดการภัยพิบัติจำเป็นต้องมีการประสานงานระหว่างกองทัพบก หน่วยงานพลเรือน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การตอบสนองต่อสถานการณ์เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ แผนบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2570 ได้เน้นความสำคัญของการเชื่อมโยงข้อมูลและทรัพยากรระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน เช่น การพัฒนาระบบข้อมูลกลาง เพื่อการประสานงาน และการฝึกซ้อมร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้การทำงานร่วมกันยังช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการภัยพิบัติ เช่น การใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีร่วมกัน รวมถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ทฤษฎีการบริหารจัดการความเสี่ยง(Risk Management Theory) มีจุดมุ่งหมายเพื่อจัดการกับปัจจัยเสี่ยงและลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น โดยใช้กระบวนการที่เป็นระบบและครอบคลุมในทุกมิติ การจัดการความเสี่ยงแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

3.1 การระบุความเสี่ยง(Risk Identification) การระบุความเสี่ยง เป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญ ซึ่งมุ่งเน้นการวิเคราะห์ปัจจัยที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบ เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เพิ่มโอกาสเกิดวาตภัย หรือการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ไม่เหมาะสม/ระบบสาธารณูปโภคที่ไม่สามารถต้านทานแรงลม การระบุความเสี่ยงอย่างละเอียดช่วยให้สามารถวางแผนเชิงรุกได้อย่างแม่นยำ

3.2 การประเมินความเสี่ยง(Risk Assessment)หลังจากระบุความเสี่ยงได้แล้ว จะต้องมีการประเมินระดับความรุนแรงและความน่าจะเป็นของความเสี่ยงแต่ละประเภท ตัวอย่างเช่น การวิเคราะห์พื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูงต่อการเกิดวาตภัย และผลกระทบ ที่อาจเกิดขึ้นต่อประชากรและเศรษฐกิจ การประเมินนี้ช่วยให้สามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 การกำหนดกลยุทธ์เพื่อลดความเสี่ยง(Risk Mitigation Strategies) การพัฒนากลยุทธ์เพื่อลดผลกระทบของความเสี่ยงเป็นขั้นตอนสำคัญ เช่น ใช้ข้อมูลพยากรณ์อากาศและสถิติในอดีตเพื่อประเมินความถี่ของพายุ และการใช้เทคโนโลยีเตือนภัยล่วงหน้า เช่น ระบบแจ้งเตือนผ่านโทรศัพท์มือถือหรือ Cell Broadcast

3.4 การติดตามผล(Monitoring and Evaluation) ขั้นตอนสุดท้าย คือการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของมาตรการที่นำมาใช้ รวมถึงการปรับปรุงแผนการจัดการตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงการติดตามนี้ช่วยให้มั่นใจได้ว่ามาตรการต่าง ๆ มีประสิทธิภาพและสามารถลดความเสี่ยงในระยะยาวได้

4. แหล่งที่มาและวิธีการงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แหล่งที่มาและวิธีการงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จะต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561 และพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังภาครัฐ พ.ศ. 2561

4.1 พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561 มาตรา 14 งบประมาณรายจ่ายที่กำหนดในพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม อาจจำแนกได้ดังนี้ 1) งบประมาณรายจ่ายงบกลาง 2) งบประมาณรายจ่ายของหน่วยงานงบประมาณ 3) งบประมาณรายจ่ายบูรณาการ 4) งบประมาณรายจ่ายบุคลากร 5) งบประมาณรายจ่ายสำหรับเงินทุนหมุนเวียน 6) งบประมาณรายจ่ายเพื่อการชำระหนี้ภาครัฐ 7) งบประมาณรายจ่ายเพื่อชดใช้เงิน คงคลัง 8) งบประมาณรายจ่ายเพื่อชดใช้เงินทุนสำรองจ่าย การจำแนกรายจ่ายใดเป็นงบประมาณรายจ่ายตามประเภทที่กำหนดในวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่ผู้อำนวยการกำหนด

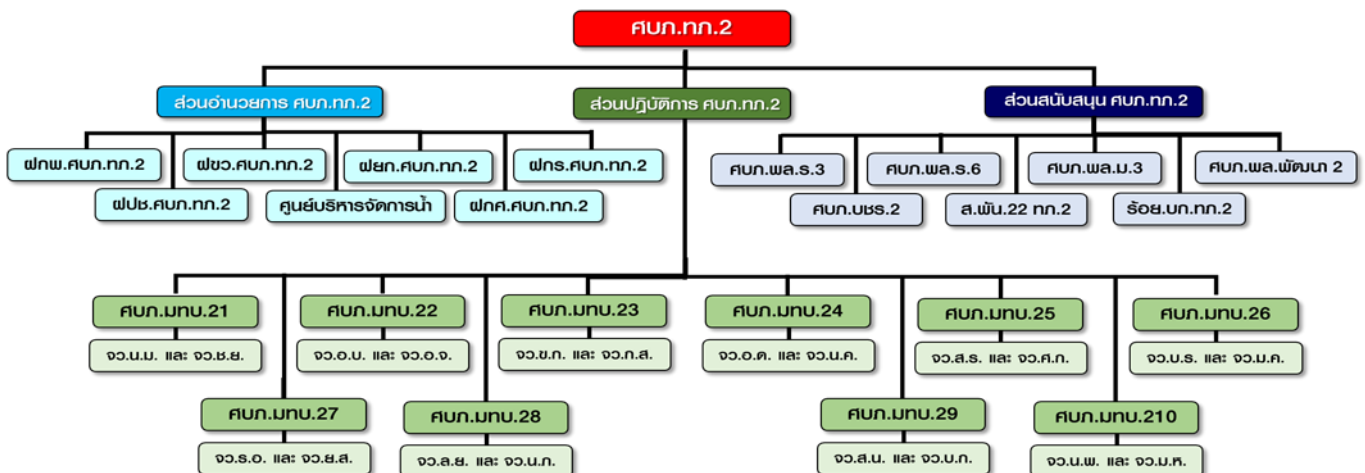
มาตรา 15 งบประมาณรายจ่ายภาคกลาง ได้แก่ งบประมาณรายจ่ายที่ตั้งไว้เพื่อจัดสรรให้แก่หน่วยรับงบประมาณจ่าย โดยแยกต่างหาก จากงบประมาณรายจ่ายหน่วยรับงบประมาณ และให้มีรายการเงินสำรองเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นด้วย

4.2 พระราชบัญญัติวินัยทางการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 มาตรา 27 การดำเนินกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการที่ก่อให้เกิดภาระต่องบประมาณหรือภาระทางการเงินคลัง ในอนาคตที่คณะกรรมการกำหนดให้หน่วยงานของภาครัฐซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินการนั้น จัดทำแผนบริหารจัดการกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการ ประเมินการใช้จ่ายแหล่งเงินที่ใช้ตลอดระยะเวลาดำเนินการ และประโยชน์ที่จะได้รับ และในกรณีที่การดำเนินการก่อให้เกิดการสูญเสียรายได้ของรัฐหรือของหน่วยงานภาครัฐ ให้จัดทำประมาณการสูญเสียรายได้และประโยชน์ที่จะได้รับ เสนอในการขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการตามวรรคหนึ่ง ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาความจำเป็นเร่งด่วน ประโยชน์ที่ได้รับ และภาระทางการเงินคลังหรือการสูญเสียรายได้ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย ให้หน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการจัดทำรายงานเปรียบเทียบประโยชน์ที่ได้รับกับการสูญเสียรายได้

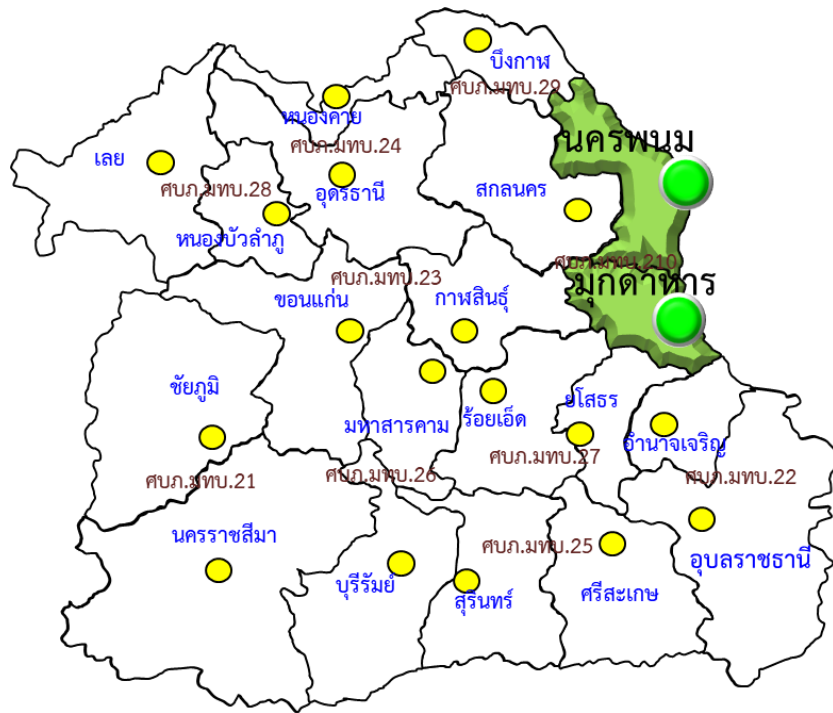
ที่เกิดขึ้นกับประมาณการที่ได้จัดทำตามวรรคหนึ่งเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบเป็นประจำทุกสิ้นปีงบประมาณ จนกว่าการดำเนินการจบแล้วเสร็จ

สำหรับกลไกการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขระดับปฏิบัติ อันได้แก่ กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดนั้นได้กำหนดให้ผู้แทนของกระทรวงกลาโหมที่ได้รับมอบหมายเป็นกรรมการของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด โดยมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนปฏิบัติการต่างๆ ให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด กำหนดแนวทางเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณสุข เตรียมพร้อมรับมือกับสาธารณสุข ฝ้าระวัง ติดตาม ประเมิน และวิเคราะห์สถานการณ์สาธารณสุขเมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดขึ้น รวบรวมและจัดทำข้อมูลทรัพยากรในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่จังหวัด ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในการให้และขอรับการสนับสนุนเพื่อช่วยเหลือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายตามกฎหมาย

โครงสร้าง/ภารกิจขององค์กรที่ทำการศึกษา

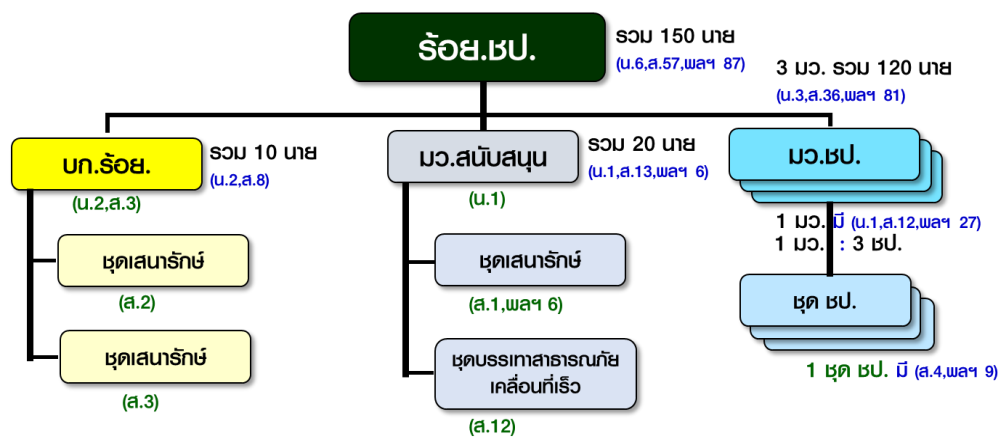
ภาพที่ 1 โครงสร้างการจัดศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพอากาศที่ 2

ภาพที่ 2 พื้นที่รับผิดชอบของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 210

จัดกำลังกองร้อยช่วยเหลือประชาชน / ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกในพื้นที่ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานป้องกัน และช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยในพื้นที่ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย สอดคล้อง และเป็นไปตามนโยบายของ กองทัพบก / ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก และ กองทัพภาคที่ 2 / ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพภาคที่ 2

การจัดกำลังกองร้อยช่วยเหลือประชาชน จำนวน 150 อัตรา การจัดยุทโธปกรณ์ประจำหน่วย จำนวน 14 รายการ และยุทโธปกรณ์ประจำกาย 19 รายการ

ภาพที่ 3 โครงสร้างกองร้อยช่วยเหลือประชาชน

อัตรายุทธโปกรณ์กองร้อยช่วยเหลือประชาชน					
ยุทธโปกรณ์ประจำหน่วย					
ลำดับ	รายการ	บก.ร้อย. (10 นาย)	มว. สนับสนุน (20 นาย)	มว.ชป. (3 มว.) (120 นาย)	รวม (150 นาย)
1	เชือกกุญญี ขนาด 12.5 มม. ความยาว 100 ม.	-	2	3	5
2	กระเป๋ายาบาล พร้อมอุปกรณ์	-	1	-	1
3	หวงนิรภัยประจำตัว (Carabiner)	-	-	30	30
4	หวงนิรภัยรูปเลข 8(Figure 8)	-	12	30	42
5	เปลสนาม	-	2	3	5
6	โทรโข่ง	1	2	-	3
7	รยบ.ตก./ลว.	2	1	-	3
8	รยกบ.บรรทุกปกติ	-	1	3	4
9	รยกบ.บรรทุกน้ำ	1	-	1	2
10	ชุดวิทยุสื่อสาร FM	1	-	-	1
11	ชุดวิทยุสื่อสารมือถือ	1	3	4	8
12	โคมไฟค้นหา ขนาด 1,000 วัตต์	-	1	3	4
13	เครื่องกำเนิดไฟฟ้าแบบหิ้ว	1	-	3	4
14	เรือไฟเบอร์ไยแก้ว กาบเสริมอลูมิเนียม ขนาดบรรทุก 15 นาย	-	1	3	4

อัตรายุทธโปกรณ์กองร้อยช่วยเหลือประชาชน					
ยุทธโปกรณ์ประจำกาย					
ลำดับ	รายการ	บก.ร้อย. (10 นาย)	มว. สนับสนุน (20 นาย)	มว.ชป. (3 มว.) (120 นาย)	รวม (150 นาย)
1	พลั่ว/เสียม	-	-	120	120
2	ถุงมือกันไฟ	-	12	40	52
3	ถุงมือกันไฟฟ้า	-	12	80	92
4	หมวกนิรภัยสำหรับงานกู้ภัย	-	19	60	79
5	เสื้อชูชีพพร้อมแถบสะท้อนแสง	10	19	80	109
6	เสื้อกั๊กใสอุปกรณ์มีแถบสะท้อนแสง	-	19	40	59
7	ชุดกันน้ำเต็มตัว	10	-	40	50
8	รองเท้ายางกันน้ำ	10	-	40	50
9	แว่นตานิรภัย	-	12	40	52
10	ไฟฉายคาดหมวก	-	12	80	92
11	ไฟฉายประจำตัวกันน้ำ	10	20	120	150
12	อุปกรณ์ตรวจสอบไฟฟ้ารั่ว	-	12	80	92
13	เชือกกู้ภัยทางน้ำ ขนาด 10 ม. ยาว 5 ม.	-	12	20	32
14	ห่วงนิรภัยประจำตัว (Carabiner)	-	24	80	104
15	นกหวีด	-	12	120	132
16	ชุดปฐมพยาบาล	-	12	60	72
17	กระเป๋าน้ำ ขนาด 5 ลิตร	-	12	40	52
18	กระบอกไฟจราจร	-	-	20	20
19	เสื้อกันฝนสะท้อนแสง	10	-	40	50

สถานที่ตั้งหน่วย

มณฑลทหารบกที่ 210 ค่ายพระยอดเมืองขวาง ต.กุดชุม อ.เมือง จ.น.พ. 48000

แนวทางการปฏิบัติ

เพื่อเตรียมการด้านทรัพยากร ระบบการปฏิบัติการและเตรียมความพร้อมไว้รองรับสถานการณ์ สาธารณภัยที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการปฏิบัติ

ให้ส่วนที่เกี่ยวข้องจัดเตรียม และจัดหาทรัพยากร ที่จำเป็นเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้เหมาะสมกับผลการประเมินความเสี่ยงและความอ่อนแอของพื้นที่ รวมทั้งการวางแผนการปฏิบัติการให้พร้อมเผชิญสาธารณภัยและดำเนินการฝึกซ้อมตามแผนที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำเพื่อให้เกิดความพร้อมในทุกด้านและทุกภาคส่วนในเขตพื้นที่

1. การป้องกันและลดผลกระทบ

1.1 การวิเคราะห์ความเสี่ยงภัย

- ประเมินความเสี่ยงภัยและความอ่อนแอในเขตพื้นที่โดยพิจารณาจากข้อมูลสถิติการเกิดภัยและจากการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อมต่าง ๆ
- จัดทำแผนที่เสี่ยงภัยแยกตามประเภทภัย

2. การเตรียมการด้านฐานข้อมูลและระบบ

- จัดทำฐานข้อมูลเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการสารสนเทศสาธารณภัย
- พัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลด้านสาธารณภัยระหว่างหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพและสามารถใช้งานได้ร่วมกัน

- กระจายข้อมูลด้านสาธารณภัยไปยังหน่วยงานที่มีหน้าที่ปฏิบัติการ

3. การส่งเสริมให้ความรู้และสร้างความ

- สนับสนุนให้สื่อประชาสัมพันธ์ทุกแขนงมีบทบาทในการตระหนักรู้ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกด้านความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง

- เผยแพร่และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน

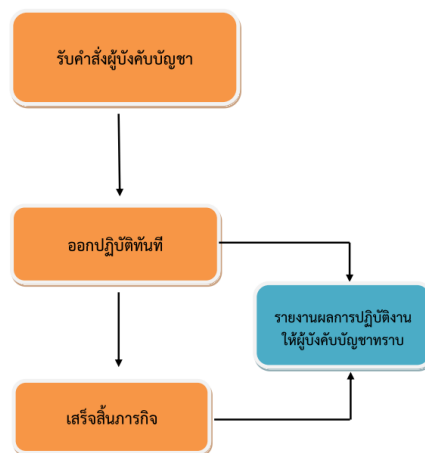
- พัฒนารูปแบบและเนื้อหาการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ชัดเจนเข้าใจง่ายเหมาะสม เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม และเป็นที่น่าสนใจ

- ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรเครือข่ายในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และอาสาสมัครต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการรณรงค์ในเรื่องความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง

4. การเตรียมการป้องกันด้านโครงสร้างและเครื่องหมายสัญญาณเตือนภัย

- สร้างอาคารหรือสถานที่เพื่อเป็นสถานที่หลบภัย สำหรับพื้นที่ที่การหนีภัยทำได้ยาก หรือไม่มีพื้นที่หลบภัยที่เหมาะสม

- ก่อสร้าง/ปรับปรุงเส้นทางเพื่อการส่งกำลังบำรุง หรือเส้นทางไปสถานที่หลบภัยให้ใช้ได้

ภาพที่ 4 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวทางการพัฒนาในการเตรียมความพร้อมให้การช่วยเหลือประชาชนเมื่อเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบกที่ 2 (2567) โดย พันเอก ณัฐธินันท์ คงเกตุ เสนอแนวทางการช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้มีประสิทธิภาพ ควรมีการจัดตั้งห้อง WAR ROOM ทุกส่วนราชการที่ช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในทุกระดับ เพื่อเป็นแหล่งการระดมข้อมูลสารสนเทศด้านการบริหารจัดการสาธารณภัย เพื่อจัดทำฐานข้อมูลด้านสาธารณภัยให้สมบูรณ์ทันสมัย สามารถเชื่อมต่อระบบข้อมูลได้ ระหว่างหน่วยงานที่ในทุกระดับ โดยติดตามสถานการณ์สาธารณภัย และเฝ้าระวัง รวบรวมสถิติข้อมูลสาธารณภัยในพื้นที่ และข่าวสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ประเมินความเสี่ยงภัย และโอกาสที่จะเกิดภัยตามฤดูกาลในพื้นที่ และสามารถแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสารระหว่างส่วนราชการได้ด้วย

2. การเพิ่มประสิทธิภาพการบรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 42 (2567) โดย พันเอก อริยะ อินทะนาม เสนอแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบรรเทาสาธารณภัย ดังนี้

2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยกองทัพบกควรจะมีการแก้ไขคำสั่ง เพื่อการเบิกจ่ายงบประมาณและเบิกยุทโธปกรณ์ทดแทนให้สอดคล้องครอบคลุมห้วงการปฏิบัติงานให้กับหน่วย เพื่อตอบสนองการทำงาน ตามคำสั่งศูนย์บรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และเป็นไปตามนโยบายของกองทัพบก เพื่อให้หน่วยมีความพร้อมเสริมสร้างให้การปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยสามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่องในการกิจต่อไป

2.2 กองทัพบกควรเสริมสร้างปัจจัยด้านยุทโธปกรณ์ และบุคลากร ให้มีความพร้อมทั้งความรู้ความสามารถและความเหมาะสม เสริมยุทโธปกรณ์ให้ทันสมัย และ มีความเหมาะสม การปฏิบัติงานจะทำให้มีประสิทธิภาพการทำงานเพิ่มขึ้น ตามลักษณะของภูมิศาสตร์ในพื้นที่รับผิดชอบ

2.3 การดำเนินงานในรูปแบบของการบูรณาการกับส่วนราชการในพื้นที่ เพื่อให้เกิดการประสานสอดคล้องกับการใช้กำลังพล งบประมาณและยุทธโธปกรณ์ให้เหมาะสมกับงานที่ต้องปฏิบัติและภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ โดยทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้อง เข้าใจกระบวนการทำงานในมิติเดียวกันทั้งก่อนเกิดภัยพิบัติ ระหว่างเกิดภัยพิบัติ และหลังเกิดภัยพิบัติประชาชนทุกคนได้รับการช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว ทัวถึงและทันต่อเวลา

3. กลไกในการสำรวจผู้ประสบภัยพิบัติจากวาตภัย เพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการเยียวยาผู้ประสบภัย : กรณีศึกษาอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น (2567) โดย ปริญญา สมปัญญา วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น และอจิรภาส เพียรขุนทด คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการภัยพิบัติ และศึกษาปัญหาอุปสรรคในการจัดการภัยพิบัติ วาตภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่าการบริหารจัดการสาธารณภัย วาตภัยในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีปัจจัยในการจัดการภัยพิบัติ วาตภัย ดังนี้

- 3.1 ระบบการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 3.2 บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 3.3 การประสานงานกับผู้นำชุมชนและบุคลากรภายนอก
- 3.4 การติดต่อสื่อสารระหว่าง ผู้ประสบภัยพิบัติเหตุ วาตภัย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปัญหาและอุปสรรคการจัดการภัยพิบัติในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีปัญหาและอุปสรรคในการจัดการภัยพิบัติ วาตภัย คือ การส่งข้อมูลในระบบ แอปพลิเคชัน การไม่รู้ถึงหลักในการปฏิบัติงานและการตรวจสอบของผู้ประสบภัย หลังแจ้งเพื่อขอรับการเยียวยา

4. แนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพในการบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพอากาศที่ 2 เพื่อตอบสนองต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2563) โดย พันเอก สุระชัย มีหอม เสนอ แนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพในการบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพอากาศที่ 2 เพื่อตอบสนองต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

บทที่ 3

บทวิเคราะห์

“ภัยธรรมชาติหรือสาธารณภัยอาจเกิดขึ้นเมื่อใดก็ได้ ไม่มีผู้ใดจะคาดหมายได้ดังที่ได้เกิดขึ้นที่แหลมตะลุมพุกนครศรีธรรมราช และหลายจังหวัดภาคใต้ ...”

“... ให้ไป ให้ความอบอุ่นช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยากโดยฉับพลัน ทำให้ผู้ประสบภัยได้รับการช่วยเหลือ มีกำลังใจที่จะปฏิบัติงานต่อไป ...”

“...การช่วยเหลือผู้ประสบภัยนั้นจะต้องช่วยในระยะสั้น หมายความว่า เป็นเวลาที่ฉุกเฉินต้องช่วยโดยเร็ว และต่อไปก็ต้องช่วยให้ต่อเนื่อง.... ส่วนเรื่องการช่วยเหลือในระยะยาวก็มีความจำเป็นเหมือนกัน....เป็นผลว่าเขาได้รับการดูแลเหลียวแลมาจนกระทั่งได้รับการศึกษาที่สามารถทำมาหากินได้โดยสุจริตและโดยมีประสิทธิภาพเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ...” พระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (เมื่อ 23 สิงหาคม 2506)

สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 210

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 เป็นการนำแนวคิดการพัฒนากระบวนการป้องกัน การเตรียมความพร้อม และการสร้างภูมิคุ้มกันโดยพัฒนาภูมิความรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งระดับชุมชน ในการเฝ้าระวังและรับมือกับสาธารณภัย การอยู่ร่วมกับธรรมชาติ และการสร้างภูมิต้านทานให้แก่ชุมชนตามแนวทาง "ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง" รวมทั้งการนำแนวคิดการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเพื่อป้องกันภัยตามหลักสากล คือ "รู้รับ - ปรับตัว - พ้นเร็วทั่ว - อย่างยั่งยืน" (Resilience) โดยเสริมสร้างความตระหนักในการลดความเสี่ยงตั้งแต่ก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย และกำกับการดำเนินการขับเคลื่อนให้เป็นไปตามกรอบพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และสอดคล้องกับกรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558 - 2573 (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015 - 2030)

ยุทธศาสตร์การดำเนินงานตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ประกอบด้วย การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction : DRR) การบูรณาการ การจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Management) การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน (Build Back Better and Safer) และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยเป็นแนวทางหลักในการดำเนินการให้

บรรลุป้าหมายของแผน และนำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน

สาธารณภัย หมายถึง อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณสุข ไม่ว่าจะเกิดจาก ธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตร่างกายของประชาชน หรือ ความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศและ การก่อ วินาศกรรมด้วย

เมื่อเกิดสาธารณภัย เช่น เมื่อเกิดไฟป่า หมอกควัน และฝุ่นละอองในพื้นที่ มณฑลทหารบกที่ 210 ซึ่งเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ สังคม เศรษฐกิจ และประชาชน ในวงกว้างและเป็นปัญหาที่สามารถเกิดขึ้นได้ในทุกปี ความเดือดร้อนหรือความเสียหาย ควรมีแนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการบรรเทาสาธารณภัย เพื่อแก้ไขปัญหาไฟป่า หมอกควัน และฝุ่นละออง ในพื้นที่ จากการใช้กลไกประชารัฐ โดยการประสานงาน อำนวยการ และบูรณาการกับทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เข้ามาร่วมมือแก้ไขปัญหาไฟป่า และบูรณาการดับไฟป่าโดยเร็ว มุ่งเน้นมาตรการป้องกัน ได้แก่ การณรงค์ สร้างจิตสำนึก และใช้การประชาสัมพันธ์ด้วยสื่อ ทุกชนิด ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ วิธีการป้องกัน แนวทางการแก้ไขปัญหา สร้างการรับรู้เกี่ยวกับผลกระทบของไฟป่า หมอกควัน และฝุ่นละออง โดยมีผลลัพธ์ที่ต้องการคือ จุดความร้อนลดลง พื้นที่เผาไหม้ลดลง และฝุ่นละอองขนาดเล็ก ลดระดับความรุนแรงลง จนไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในพื้นที่

ยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เป็นการตอบสนองต่อเป้าหมายการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศและวัตถุประสงค์ของแผนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในอันที่จะยกระดับไปสู่มาตรฐานตามหลักสากล เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและของรัฐ รวมถึงความมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

เป็นการลดโอกาสที่จะได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยอย่างเป็นระบบ โดยการวิเคราะห์ และการจัดการกับปัจจัยที่เป็นสาเหตุและผลกระทบของสาธารณภัย เพื่อลดความเสียหาย ลดปัจจัยที่ทำให้เกิด ความเปราะบาง และเพิ่มศักยภาพของบุคคล ชุมชน และสังคมให้เข้มแข็งในการจัดการปัญหาในปัจจุบัน รวมถึง ป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การบูรณาการการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

เป็นการเผชิญเหตุและจัดการสาธารณภัยในภาวะฉุกเฉินให้เป็นไปอย่างมีมาตรฐาน โดยการจัดระบบ การจัดการทรัพยากร และการกิจจความรับผิดชอบ เพื่อเผชิญเหตุการณ์ฉุกเฉินที่เกิดขึ้นทุกรูปแบบ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงลดความสูญเสียที่จะมีต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ทรัพยากร สภาพแวดล้อม และสังคม ให้มีผลกระทบน้อยที่สุด

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

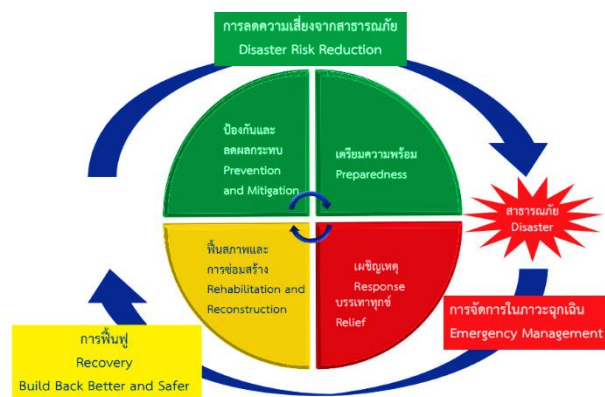
เป็นการปรับสภาพระบบสาธารณูปโภค การดำรงชีวิต สภาพความเป็นอยู่ของชุมชน ที่ประสบภัยให้กลับสู่สภาวะปกติ หรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer) ตามความเหมาะสม โดยการนำปัจจัยในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยมาดำเนินการในการฟื้นฟู ซึ่งหมายรวมถึงการซ่อมสร้าง (reconstruction) และการฟื้นฟูสภาพ (rehabilitation)

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมความร่วมมือบูรณาการกับทุกภาคส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

เป็นการพัฒนาศักยภาพการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้ได้มาตรฐาน โดยการจัดระบบและกลไกในการประสานความร่วมมือให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยคำนึงถึงระเบียบ กฎหมาย แนวทางปฏิบัติ การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และประเพณีปฏิบัติให้สอดคล้องกับกรอบความร่วมมือเป็นสำคัญ

วงจรการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

สาธารณภัยเป็นเรื่องที่จัดการได้โดยไม่ต้องรอให้ภัยเกิดขึ้นก่อน จากแนวคิดในอดีตที่เคยมุ่งเน้น “การจัดการสาธารณภัย (Disaster Management : DM)” เมื่อภัยพิบัติเกิดขึ้นแล้ว กล่าวคือ การจัดการในภาวะฉุกเฉิน การให้การช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัย หรือการฟื้นฟูสภาพหลังจากภัยผ่านพ้น มาเป็นการให้ความสำคัญมากขึ้นกับการดำเนินการอย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับ “การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Management : DRM)” ประกอบด้วย การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction : DRR) ได้แก่ การป้องกัน การลดผลกระทบ และการเตรียมความพร้อม ควบคู่กับการจัดการในภาวะฉุกเฉิน ได้แก่ การเผชิญเหตุ และการบรรเทาทุกข์ รวมถึงการฟื้นฟู ได้แก่ การฟื้นฟูสภาพและการซ่อมสร้าง การสร้างให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 วงจรการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(ข้อมูลจาก แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558)

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 210 กับสถานการณ์ในอนาคต บทวิเคราะห์นี้ใช้กรอบแนวคิดที่หลากหลาย เช่น 7s McKinsey, PESTEL Analysis, SWOT Analysis และ TOWS-Matrix เพื่อสนับสนุนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบและรอบด้าน ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ข้อเสนอแนะที่ได้สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7S McKinsey หรือกรอบการทำงาน McKinsey 7S เป็นโมเดลที่ถูกพัฒนาขึ้นโดย McKinsey & Company บริษัทที่ปรึกษาระดับโลก โดยโมเดล 7S McKinsey หมายถึง เครื่องมือที่วิเคราะห์ในการ“ออกแบบองค์กร”ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และปรับปรุงองค์กรให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากขึ้นผ่านการประสานด้วยองค์ประกอบสำคัญ 7 ประการ ได้แก่

1. Structure - โครงสร้างองค์กร

เริ่มต้นกันที่ S แรก คือ Structure ซึ่งหมายถึง โครงสร้างองค์กร ทำหน้าที่สำคัญในการแสดงถึงบทบาทหน้าที่ ความสัมพันธ์ของบุคลากรหรือสมาชิกในองค์กร และเป็นการจัดระเบียบของส่วนต่าง ๆ ภายในองค์กร ซึ่งการมีโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจนนั้น จะช่วยให้บุคลากรภายในองค์กรสามารถทำงานได้อย่างราบรื่น

2. Strategy – กลยุทธ์

S ต่อมาคือ Strategy หมายถึง กลยุทธ์ โดยการมีการวางแผนภายในองค์กร หรือการมีกลยุทธ์การบริหารที่ดีก็จะช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายได้ อีกทั้งยังเพิ่มความได้เปรียบในเรื่องของการแข่งขันทางธุรกิจได้เป็นอย่างดีอีกด้วย ซึ่งการมีกลยุทธ์ที่ดีก็เปรียบเสมือนการวางแผนทางไปสู่จุดหมายได้นั่นเอง ที่สำคัญการวางแผนกลยุทธ์นั้น ควรที่จะต้องคำนึงถึง การแข่งขันทางธุรกิจ ทรัพยากร และความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต ดังนั้น ควรที่จะวางแผนกลยุทธ์อย่างรอบคอบ และตัดสินใจอย่างมีข้อมูล

3. Style – รูปแบบการบริหารจัดการ

S ต่อมาคือ Style หมายถึง รูปแบบของการบริหารจัดการ เชื่อว่าผู้บริหารแต่ละท่านก็มีรูปแบบการบริหารที่ต่างกันออกไป อีกทั้งยังขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมองค์กร สถานการณ์ ลักษณะนิสัยของผู้บริหารนั้น ๆ ซึ่งรูปแบบการบริหารเรียกได้ว่าไม่มีสูตรสำเร็จที่ตายตัว สิ่งสำคัญของสไตล์การบริหารคือการมีทัศนคติที่ดี และมีภาวะผู้นำ

4. Staff - พนักงาน

Staff หมายถึง พนักงานหรือบุคลากรในองค์กร เรียกได้ว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้ไปสู่ความสำเร็จได้ โดยการบริหารจัดการบุคลากรภายในองค์กรผ่านการคัดเลือกหรือสรรหาบุคลากร เลือกคนให้เหมาะสมกับงาน รวมไปถึงการพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ

5. System - ระบบการปฏิบัติงาน

S ถัดมาคือ System หมายถึง ระบบการปฏิบัติงานหรือระบบการทำงาน โดย System ในที่นี้รวมไปถึงขั้นตอนการทำงาน ระบบที่นำมาใช้ในการทำงาน ตลอดจนซอฟต์แวร์หรือโปรแกรมต่าง ๆ ที่ถูกนำมาใช้ในกระบวนการการทำงานภายในองค์กร ซึ่งควรสอดคล้องกับความต้องการขององค์กรและโครงสร้างองค์กร

ดังนั้น ควรวิเคราะห์ว่าระบบหรือกระบวนการทำงานในปัจจุบันนั้น มีเหมาะสมต่อความต้องการหรือเหมาะสมต่อโครงสร้างองค์กรหรือไม่ ช่วยสนับสนุนพนักงานในเรื่องของการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานหรือไม่

6. Shared value – ค่านิยมร่วม

Shared value หมายถึง ค่านิยมร่วมกันในองค์กร เป็นแนวทางหรือกรอบแนวคิดในการปฏิบัติขององค์กร ที่พนักงานในองค์กรทุกคนรับรู้ รับทราบ และยึดถือปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งค่านิยมในองค์กรถือเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในองค์กรได้

7. Skill - ทักษะ ความรู้ ความสามารถ

Skill หมายถึง ทักษะ ความรู้ และความสามารถของบุคลากรในองค์กร การส่งเสริมการพัฒนาทักษะของพนักงานด้วยการ Upskill และ Reskill อยู่เสมอก็จะช่วยส่งผลดีให้กับองค์กร และยังเป็นการช่วยเตรียมความพร้อมของพนักงานในยุคที่การแข่งขันทางธุรกิจสูงได้อีกด้วย

โดยองค์ประกอบของ 7S McKinsey ของแต่ละ S นั้น มีความหมายที่ต่างกันออกไป แต่มีความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงถึงกัน แต่ก็ล้วนมีวัตถุประสงค์หลักในการเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร (ที่มา: <https://www.humansoft.co.th/th/blog/7s-mckinsey>)

PESTEL Analysis: เครื่องมือในการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก มี 6 ปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ ดังนี้

Political การเมือง – รวมถึงนโยบายและวิธีการบริหารของรัฐบาลที่อาจจะ กระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมหรือต่ออุตสาหกรรมเป็นพิเศษ เช่น นโยบายระยะสั้น ระยะยาวที่ส่งผลกับธุรกิจหรือการดำเนินงานขององค์กร การเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองที่ส่งผลต่อเสถียรภาพทางการเมือง ความร่วมมือระหว่างประเทศ

Economic เศรษฐกิจ – รวมถึงปัจจัยด้านเศรษฐกิจและการเงินต่างๆ เช่น เงินเฟ้อ ดอกเบี้ย ค่าแรง ต้นทุนทางการเงิน ราคาวัตถุดิบ อัตราแลกเปลี่ยน อัตรา การจ้างงาน อัตราการว่างงาน

Social สังคม – วัฒนธรรม ค่านิยม ทักษะคนติ ธรรมเนียม ประเพณี รูปแบบ การใช้ชีวิต รวมถึงเทรนด์และพฤติกรรมผู้บริโภคต่างๆ ที่กระทบต่อรายได้และกำไร ของธุรกิจ องค์กร

Technology เทคโนโลยี – การเข้าถึงเทคโนโลยีของคนในประเทศ การวิจัย และพัฒนา (Research and Development) ที่ได้รับการส่งเสริม ทิศทางด้าน เทคโนโลยีที่อาจจะกระทบต่อวิธีการทำงานของพนักงานหรือกระทบต่อวิธีพัฒนา สินค้าในอนาคต

Environment สภาพแวดล้อม – การวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยสภาพแวดล้อม ทางธรรมชาติต่างๆที่อาจส่งผลกระทบต่อธุรกิจ เช่น ท่าเลที่ตั้ง สภาพภูมิอากาศ ลักษณะทางธรรมชาติ ภาวะโลกร้อน หรือแม้แต่การเปลี่ยนแปลงทางภูมิศาสตร์

Legal กฎหมาย – รวมถึงกฎหมายต่างๆที่ส่งผลกระทบต่อบริษัท องค์กร เช่น กฎหมายแรงงาน อัตราภาษี การยกเว้นภาษี กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค หรือ มาตรฐานความปลอดภัยต่างๆ

ความสำคัญของ PESTEL Analysis เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยให้ถี่ถ้วนถือว่าเป็นเรื่องสำคัญเพราะการมองข้าม ผ่านปัจจัยบางอย่างอาจจะทำให้องค์กรประสบปัญหาได้ (ที่มา: <https://www.ubu.ac.th/web/mod/km/files/cf202208251435205698.pdf>)

การวิเคราะห์สวอต (SWOT Analysis) หรือในชื่อไทยชื่ออื่นเช่น **การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ** หรือ **การวิเคราะห์สถานะแวดล้อม** เป็นเครื่องมือในการประเมินสถานการณ์ สำหรับองค์กร หรือโครงการ ซึ่งช่วยผู้บริหารกำหนดจุดแข็งและจุดอ่อนจากสภาพแวดล้อมภายใน โอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก ตลอดจนผลกระทบที่มีศักยภาพจากปัจจัยเหล่านี้ต่อการทำงาน(ที่มา: <https://th.wikipedia.org/wiki>)

TOWS Matrix คือ โมเดลวิเคราะห์ต่อยอดมาจากกลยุทธ์ SWOT Analysis ด้วยการ Match หรือจับคู่องค์ประกอบระหว่างปัจจัยภายใน (Strength และ Weakness) และปัจจัยภายนอก (Opportunity และ Threat) เข้าด้วยกัน เพื่อยกระดับการวางแผนกลยุทธ์ให้มีความชัดเจน เนื่องจากมีเป้าหมายที่เห็นภาพ ทีมจะเข้าใจและทำตามขั้นตอนที่คาดหวังไว้ได้อย่างถูกต้อง (ที่มา: <https://digitorystyle.com>)

ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 210 บทบาทสำคัญในการช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยพิบัติ ไข้กลไกประชารัฐ โดยการประสานงาน อำนาจการ และบูรณาการกับทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เข้ามาร่วมมือแก้ไขปัญหา และบูรณาการโดยเร็ว มุ่งเน้นมาตรการป้องกัน ได้แก่ การรณรงค์สร้างจิตสำนึก และใช้การประชาสัมพันธ์ด้วยสื่อทุกชนิด ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ วิธีการป้องกัน แนวทางการแก้ไขปัญหา สร้างการรับรู้เกี่ยวกับผลกระทบของภัยพิบัติต่างๆ โดยมีผลลัพธ์ที่ต้องการคือ ลดระดับความรุนแรงลง จนไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่

การปฏิบัติออกเป็น 3 ชั้น ประกอบด้วย

ชั้นที่ 1 ชั้นเตรียมการ

ชั้นที่ 2 ชั้นการเผชิญเหตุ (ชั้นการป้องกันและแก้ไข)

ชั้นที่ 3 ชั้นการฟื้นฟู

ชั้นที่ 1 ชั้นเตรียมการ

1) จัดตั้ง ศูนย์อำนวยการป้องกันและแก้ไขในการวางแผน อำนาจการและบูรณาการการแก้ไขปัญหา สาธารณภัยในพื้นที่

2) หน่วยสนับสนุนกำลังพล และยุทธโศปกรณ์ จัดชุดปฏิบัติการในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ โดยพร้อมปฏิบัติเมื่อสั่ง

3) หน่วยสนับสนุนกำลังพล และยุทธโศปกรณ์ จัดชุดปฏิบัติการรณรงค์ สร้างการรับรู้ให้กับประชาชนในพื้นที่

4) วางแผนขั้นต้นเกี่ยวกับแผนยุทธการ, คำสั่งกำลังพลปฏิบัติหน้าที่, แผนการขอรับการสนับสนุนอากาศยาน และงบประมาณ ฯลฯ พร้อมทั้งประสานงานส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาแผนงาน และข้อมูลพื้นที่ปฏิบัติการ

5) จัดการประชุมมอบนโยบายแนวทางการปฏิบัติการกักกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า หมอกควันและฝุ่นละอองในพื้นที่ รวมถึงวางแผนการลาดตระเวน

6) จัดทำแผนปฏิบัติการรณรงค์ป้องกันสาธารณสุข

7) การประสานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินแจ้งเตือนสถานการณ์ ให้ทั่วถึงพื้นที่ จัดเตรียมพื้นที่ปลอดภัย ยารักษาโรค สื่อสารเชิงรุกตรงจุดต่อเนื่องบ่อยครั้ง

8) การเร่งรัดดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง

9) จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ ผ่านสถานีวิทยุกระจายเสียง อากาศยาน สื่อต่างๆ เพื่อสร้างการรับรู้การมีส่วนร่วมให้ประชาชน

10) การจัดการสัมมนากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยบูรณาการร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ที่มีแนวโน้มความเสี่ยง ที่จะเกิดภัยพิบัติในพื้นที่ โดยเตรียมความพร้อมในพื้นที่เป้าหมายหลักที่เป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดภัยพิบัติ ใช้กลยุทธ์การตรึงพื้นที่ปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องสร้างการรับรู้ในพื้นที่เพื่อให้สามารถปฏิบัติได้อย่างทัน่วงที่ตามแผนที่วางไว้

11) บูรณาการจัดการภัยพิบัติ โดยให้ผู้นำชุมชน กำหนดแนวทางบริหารจัดการสาธารณสุขในพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการเกิดภัยพิบัติ พร้อมแนะนำประชาชนในการเตรียมตัวเมื่อเกิดภัยพิบัติ

12) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และการส่งเสริมการใช้ข้อมูลทางวิชาการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสาธารณสุข รวมถึงบูรณาการหน่วยงานที่ร่วมขับเคลื่อน และบูรณาการการแก้ไขปัญหาสาธารณสุข ทั้งภาครัฐ, เอกชน และภาคประชาสังคม

13) ดำเนินการประชาสัมพันธ์ รณรงค์ สร้างการรับรู้ ปลุกจิตสำนึก ให้กับประชาชนในพื้นที่

ขั้นที่ 2 ขั้นการเผชิญเหตุ

1) มณฑลทหารบกที่ 210 เป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการวางแผน อำนวยการ บูรณาการ การกำหนดที่หมายการเกิดสาธารณสุข การเคลื่อนย้ายเจ้าหน้าที่เข้าช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา และให้เกิดความปลอดภัยและคุ้มค่าอย่างมีประสิทธิภาพ

2) สนับสนุนการจัดตั้งศูนย์ข้อมูล/ศูนย์แจ้งเตือน เพื่อการบริหารและป้องกันผลกระทบประชาชน และศูนย์บัญชาการเฝ้าระวัง ควบคุม ลาดตระเวน และแก้ไขปัญหาในพื้นที่พร้อมมรรค สร้างการรับรู้ให้กับประชาชนในพื้นที่

3) หน่วยสนับสนุนกำลังพล และยุทธโศปกรณ์ จัดชุดปฏิบัติการช่วยเหลือบรรเทาสาธารณภัย ในพื้นที่ ปฏิบัติเมื่อสั่ง

4) หน่วยสนับสนุนกำลังพล และยุทธโศปกรณ์ พร้อมบูรณาการส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจัดการ สาธารณภัยและพื้นที่เกิดภัยพิบัติ โดยจัดชุดปฏิบัติการมรรคสร้างการรับรู้ ปลุกจิตสำนึกการมีส่วนร่วมจิตอาสาพระราชทาน และ ลว.ป้อมปราบ ร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำรงการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง โดยพิจารณาในการประสานและบูรณาการ เพื่อให้ประชาชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะทำให้เกิดความยั่งยืนในการแก้ไขปัญหาต่อไป

5) วางแผน ประสานงาน อำนาจการ ควบคุม กำกับดูแล และบูรณาการการป้องกันแก้ไขปัญหาภัยพิบัติ รวมทั้งบูรณาการการช่วยเหลือที่เกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบ

6) ปฏิบัติการเฝ้าระวังติดตามสถานการณ์ รวมทั้งการป้องกัน เฝ้าระวังแจ้งเตือนและการเกิดภัยพิบัติในพื้นที่ที่รับผิดชอบ รวมถึงรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล รายงานผลการดำเนินงานผ่าน (War Room) เพื่อจัดทำรายงานสถานการณ์ ภัยพิบัติต่างๆและผลการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาประจำวัน

7) บูรณาการส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจัดการสาธารณภัยโดยเพิ่มประสิทธิภาพการบัญชาการสถานการณ์ในพื้นที่แบบมีส่วนร่วม มีการควบคุมการเข้าพื้นที่ภัยพิบัติ และ ลาดตระเวนป้อมปราบร่วมกับเจ้าหน้าที่และชุมชน และประกาศปิดหรือเพิ่มมาตรการควบคุมเมื่อสถานการณ์ภัยพิบัติอยู่ในระดับวิกฤตหรือเสี่ยงต่อการเกิดภัยพิบัติ และจับกุมผู้กระทำผิดเมื่อสถานการณ์อยู่ในขั้นรุนแรง

8) บูรณาการส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจัดการภัยพิบัติ ในพื้นที่เกิดภัย โดยจัดตั้งชุดปฏิบัติการประจำพื้นที่(ระดับอำเภอ) เฝ้าระวัง ออกตรวจป้อมปราบ ระวังภัยภัย แจ้งเหตุ และระดมสรรพกำลังเครือข่ายอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน(อกม.) เฝ้าระวัง และป้องกันการลักลอบเข้าในพื้นที่เสี่ยง และให้บริหารจัดการสาธารณภัยตามข้อตกลง หากประชาชนต้องการเข้าพื้นที่ให้ขออนุญาตฝ่ายปกครองหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก่อน โดยจะต้องดำเนินการตาม เงื่อนไข

9) บูรณาการส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการควบคุมสาธารณภัยในเขตเมือง โดยเข้มงวด ให้ครอบคลุมพื้นที่วิกฤต ตรวจกำกับชุมชนทุกแห่งที่มีความเสี่ยงสูงในการเกิดภัยพิบัติในพื้นที่

10) บูรณาการส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในภาพรวม ให้มีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน เพื่อให้ความช่วยเหลือประชาชน

ขั้นที่ 3 ขั้นการฟื้นฟู

1) เก็บรวบรวมข้อมูลทางสถิติ ตามตัวชี้วัดห้วงการปฏิบัติการ
2) จัดการประชุมถอดบทเรียนหลังการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก้ไขปัญหาภัยพิบัติ(After Action Review : AAR) การป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติในพื้นที่เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการแก้ไขปัญหาในปีถัดไป

3) บูรณาการส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ติดตามประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ เศรษฐกิจสังคมและการยกระดับคุณภาพชีวิต และจัดทำโครงการฟื้นฟูพื้นที่ที่เกิดความเสียหายจากภัยพิบัติ

4) ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมายข้อเน้น ออกคำสั่งศูนย์อำนวยการป้องกันและแก้ไขปัญหาจังหวัด (ศอ.ปภ.จว.) โดยมีองค์ประกอบ อำนาจและหน้าที่ และขับเคลื่อนการดำเนินการแก้ไขปัญหาสาธารณภัยพื้นที่จังหวัดให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลต่อไป

ปัจจัยที่มีผลต่อการบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์บรรเทาสาธารณภัย มณฑลทหารบกที่ 210

ปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการช่วยเหลือและฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัย โดยสามารถแบ่งออกเป็น 5 ปัจจัยสำคัญ ดังนี้

1. ความพร้อมของกำลังพลและอุปกรณ์
 - 1.1 ความพร้อมของเจ้าหน้าที่และกำลังพล ในการเข้าปฏิบัติงานอย่างรวดเร็ว
 - 1.2 การฝึกอบรมและความชำนาญของกำลังพลในด้านการกู้ภัยและช่วยเหลือผู้ประสบภัย
 - 1.3 ปริมาณและสภาพ ของอุปกรณ์
 - 1.4 วัสดุอุปกรณ์ต้องมีเพียงพอและรวดเร็วในการซ่อมแซมอาคารบ้านเรือน
2. การวางแผนและการบริหารจัดการ
 - 2.1 การจัดทำแผนเผชิญเหตุ เพื่อให้สามารถเข้าช่วยเหลือได้อย่างรวดเร็ว
 - 2.2 การแบ่งโซนพื้นที่รับผิดชอบให้ชัดเจนเพื่อการกระจายกำลังอย่างเหมาะสม
 - 2.3 ระบบบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command System: ICS) ที่ช่วยประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ

3. การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.1 ความร่วมมือระหว่างศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กับหน่วยงานภาครัฐ เช่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย(ปภ.), องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, หน่วยงานกู้ภัย และโรงพยาบาล

3.2 การติดต่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพผ่านระบบวิทยุหรือเครือข่ายดิจิทัล

3.3 การสนับสนุนจากภาคประชาชนและอาสาสมัคร เพื่อช่วยกระจายกำลัง

4. สภาพภูมิประเทศและสภาพอากาศ

4.1 ลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่ เช่น พื้นที่ราบลุ่ม พื้นที่ภูเขาหรือพื้นที่ทางไกล ซึ่งอาจมีผลต่อความยากง่ายในการเข้าถึง

4.2 สภาพอากาศในขณะปฏิบัติงาน ซึ่งอาจทำให้การช่วยเหลือล่าช้า

5. การมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนท้องถิ่น

5.1 การให้ความรู้เรื่องการเตรียมพร้อมแก่ประชาชน หรือการปฏิบัติตนเมื่อเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน

5.2 การฝึกอบรมอาสาสมัครในพื้นที่ เพื่อให้สามารถช่วยเหลือเบื้องต้นได้

5.3 การสนับสนุนจากชุมชน เช่น จัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว และจัดหาอาหาร

แนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 210

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในที่มีผลต่อบรรเทาสาธารณภัยจากवादภัยของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 210 ด้วย 7s McKinsey กรอบแนวคิด 7S ของ McKinsey เป็นเครื่องมือที่ช่วยวิเคราะห์โครงสร้างและสภาพแวดล้อมภายในขององค์กร โดยประกอบด้วย 7 องค์ประกอบหลัก ดังนี้

1.1 โครงสร้าง (Structure)

1.1.1 ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 210 มีโครงสร้างการจัดที่มีความชัดเจนในเรื่องสายบังคับบัญชาและการสั่งการ

1.1.2 มีส่วนที่รับผิดชอบในด้านต่างๆ เช่น ส่วนอำนวยการ ส่วนปฏิบัติการ และส่วนสนับสนุน

1.1.3 ทำงานร่วมกับหน่วยงานภายนอก เช่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.), องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.), และหน่วยงานเอกชน ในการให้ความช่วยเหลือประชาชน

1.2 ระบบ (Systems)

1.2.1 มีแผนปฏิบัติการรับมือภัยพิบัติ ที่กำหนดแนวทางการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนเตรียมการก่อนการเกิดภัย ขั้นตอนการเกิดภัย ขั้นระหว่างเกิดภัย และขั้นหลังการเกิดภัย

1.2.2 ใช้เทคโนโลยีและระบบเฝ้าระวังภัยพิบัติ เช่น ระบบเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning System) และการประเมินความเสี่ยงด้วย GIS (Geographic Information System)

1.2.3 มีระบบซักซ้อมแผนเผชิญเหตุเป็นประจำ เพื่อให้กำลังพล มีความพร้อมในการปฏิบัติงาน

1.3 กลยุทธ์ (Strategy)

1.3.1 ยึดหลัก “ป้องกัน ลดผลกระทบ ช่วยเหลือ ฟื้นฟู” (Mitigation, Preparedness, Response, Recovery)

1.3.2 มุ่งเน้นการใช้กำลังพลและทรัพยากรของกองทัพให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.3.3 มีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ในการให้ความช่วยเหลือ เช่น การใช้งานเฮลิคอปเตอร์ของกองทัพเพื่อช่วยอพยพประชาชน

1.3.4 นำหลักการพัฒนายั่งยืน (Sustainable Development Goals - SDGs) มาใช้

1.4 ทักษะ (Skills)

1.4.1 มีกำลังพลที่ได้รับการฝึกฝนอย่างเข้มงวดเกี่ยวกับการกู้ภัย (Search and Rescue - SAR)

1.4.2 มีกำลังพลที่มีความสามารถด้านการปฐมพยาบาล และการบรรเทาสาธารณภัย

1.4.3 ใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือทันสมัย เช่น โดรนตรวจสอบพื้นที่ประสบภัย

1.5 ค่านิยมร่วม (Shared Values)

1.5.1 ยึดถือหลัก “ช่วยเหลือประชาชนเป็นภารกิจหลัก” ของกองทัพบก

1.5.2 เน้นความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ระหว่างกำลังพลและชุมชน

1.5.3 ส่งเสริม วินัย ความเสียสละ และความรับผิดชอบต่อสังคม

1.6 ลักษณะผู้นำ (Style)

1.6.1 ใช้ภาวะผู้นำแบบภารกิจ (Mission-Oriented Leadership) มุ่งเน้นผลลัพธ์ในการช่วยเหลือประชาชน

1.6.2 ผู้นำมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจที่รวดเร็วและแม่นยำ

1.6.3 ส่งเสริมให้ผู้นำระดับกลางและระดับล่างมี ความเป็นอิสระในการตัดสินใจ (Decentralized Decision Making)

1.7 บุคลากร (Staff)

1.7.1 มีกำลังพลที่มีความพร้อมและสามารถปฏิบัติงานได้ตลอด 24 ชั่วโมง

1.7.2 มีระบบการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

1.7.3 มีทีมงานสนับสนุน เช่น ส่วนปฐมพยาบาล ส่วนชุดช่าง และส่วนประชาสัมพันธ์

2. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อบรรเทาสาธารณภัยศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 210 ด้วยเครื่องมือในการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก

PESTEL Analysis เป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกขององค์กร โดยพิจารณาปัจจัยทาง การเมือง (Political), เศรษฐกิจ (Economic), สังคม (Social), เทคโนโลยี (Technological), สิ่งแวดล้อม (Environmental) และกฎหมาย (Legal) ซึ่งมีผลต่อการดำเนินงานของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 210 ในการรับมือกับสาธารณภัย

2.1 การเมือง (Political)

2.1.1 นโยบายและยุทธศาสตร์ของรัฐบาลไทย

1) รัฐบาลไทยมีนโยบายด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติผ่านแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ซึ่งกำหนดแนวทางการจัดการภัยพิบัติแบบบูรณาการ

2) มีการมอบหมายให้กองทัพบกเป็นหนึ่งในหน่วยงานหลักในการช่วยเหลือประชาชน เมื่อเกิดภัยพิบัติ

2.1.2 ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ

1) การทำงานร่วมกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.), องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(อปท.), และหน่วยงานพลเรือน มีผลต่อความรวดเร็วในการช่วยเหลือ

2) การประสานงานระหว่าง ภาครัฐ เอกชน และองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร (NGOs) เป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนทรัพยากร

2.1.3 เสถียรภาพทางการเมืองและงบประมาณภาครัฐ

- 1) ความมั่นคงทางการเมืองส่งผลต่อการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรสำหรับการบรรเทาสาธารณภัย
- 2) หากมีความไม่แน่นอนทางการเมือง อาจทำให้การช่วยเหลือล่าช้าหรือขาดงบประมาณที่เพียงพอ

2.2 เศรษฐกิจ (Economic)

2.2.1 งบประมาณสนับสนุนและทรัพยากรของกองทัพ

- 1) งบประมาณของกองทัพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นตัวกำหนดจำนวนอุปกรณ์กู้ภัย ยานพาหนะ และกำลังพล
- 2) ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำอาจส่งผลต่อ การลดงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2.2.2 ผลกระทบทางเศรษฐกิจ การฟื้นตัวของเศรษฐกิจหลังเกิดภัยพิบัติขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน

2.2.3 การสนับสนุนจากภาคเอกชนและองค์กรระหว่างประเทศ การบริจาคเงิน อุปกรณ์ และทรัพยากรจากภาคเอกชน เช่น ธนาคาร บริษัทประกันภัย และองค์กรระหว่างประเทศ (เช่น UN, ADB) สามารถช่วยเสริมการดำเนินงานของศูนย์บรรเทาสาธารณภัย

2.3 สังคม (Social)

2.3.1 ความร่วมมือของชุมชนและประชาชน

- 1) การสร้าง เครือข่ายอาสาสมัครช่วยเหลือภัยพิบัติ (Civil Defense Volunteers - CDV) จะช่วยให้การช่วยเหลือมีประสิทธิภาพมากขึ้น
- 2) การให้ความรู้ประชาชนเกี่ยวกับ การเตรียมตัวรับมือกับพายุและการอพยพ มีผลต่อการลดความสูญเสีย

2.3.2 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร

- 1) การเพิ่มขึ้นของประชากรในเมือง(Urbanization) ทำให้ต้องมีแผนรับมือที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่หนาแน่น
- 2) กลุ่มเปราะบาง เช่น เด็ก ผู้สูงอายุ และผู้พิการ อาจต้องได้รับการช่วยเหลือเป็นพิเศษ

2.4 เทคโนโลยี (Technological)

2.4.1 ระบบเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning Systems - EWS)

1) ใช้ข้อมูลจากกรมอุตุนิยมวิทยา และเทคโนโลยีดาวเทียม เพื่อแจ้งเตือนประชาชนล่วงหน้า

2) พัฒนาแอปพลิเคชันแจ้งเตือนภัยพิบัติ เช่น Thai Disaster Alert

2.4.2 เทคโนโลยีการกู้ภัยและสำรวจพื้นที่ เช่น การใช้ โดรนและ GIS (Geographic Information System) เพื่อตรวจสอบพื้นที่เสียหาย

2.5 สิ่งแวดล้อม (Environmental)

2.5.1 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change)

1) อุณหภูมิที่เพิ่มขึ้นและภาวะโลกร้อนส่งผลให้พายุมีความรุนแรงมากขึ้น

2) ต้องมีการปรับปรุงมาตรการป้องกัน เช่น การปลูกป่า เพื่อลดผลกระทบจากพายุ

2.5.2 การใช้ที่ดินและการก่อสร้างที่ไม่เหมาะสม การขยายตัวของเมืองที่ไม่คำนึงถึง การออกแบบโครงสร้างที่ทนต่อภัยพิบัติ อาจเพิ่มความเสี่ยง

2.6 กฎหมาย (Legal)

2.6.1 กฎหมายเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติ

1) พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 กำหนดบทบาทของกองทัพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) กฎหมายว่าด้วย มาตรฐานการก่อสร้างในพื้นที่เสี่ยงภัยพิบัติ

2.6.2 มาตรฐานความปลอดภัยและแรงงาน ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยในการช่วยเหลือและอพยพประชาชน

3. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ด้วย SWOT Matrix

3.1 Structure (โครงสร้างองค์กร)

จุดแข็ง (Strengths)

S1 โครงสร้างการปฏิบัติงานของศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กองพลทหารราบที่ 3 เป็นระบบที่มีการแบ่งงานชัดเจน โดยอยู่ภายใต้กองทัพบกและเชื่อมโยงกับศูนย์บรรเทาสาธารณภัยระดับประเทศ

S2 มีลำดับชั้นการบังคับบัญชาและการสั่งการที่ชัดเจน ทำให้การตัดสินใจรวดเร็วในสถานการณ์ฉุกเฉิน

S3 มีเครือข่ายความร่วมมือ/บูรณาการกับหน่วยงานอื่น เช่น ปภ., มูลนิธิ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จุดอ่อน (Weaknesses)

W1 อาจมีต้องมีการปรับปรุงการบูรณาการข้อมูลและการสื่อสารเนื่องจากเป็นโครงสร้างราชการที่ต้องผ่านการอนุมัติหลายขั้นตอน

W2 อาจมีความล่าช้าในการสื่อสารและประสานงานระหว่างหน่วยงาน

3.2 Systems (ระบบงาน)

จุดแข็ง (Strengths)

S4 มีระบบ Early Warning System เพื่อเฝ้าระวังพายุ และแจ้งเตือนประชาชนล่วงหน้า

S5 มีระบบการฝึกซ้อมประจำปี เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่มีความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์จริง

S6 ระบบบัญชาการและการสั่งการในสถานการณ์ฉุกเฉิน มีความชัดเจนและมีมาตรฐาน มีกระบวนการทำงานเป็นลำดับขั้นตอน ตั้งแต่การแจ้ง เตือนภัย การอพยพประชาชน การช่วยเหลือฉุกเฉิน และการฟื้นฟู

S7 มีระบบประสานงานกับหน่วยงานอื่น เช่น ปภ. และภาคเอกชน ทำให้การช่วยเหลือเป็นไปอย่างรวดเร็ว

จุดอ่อน (Weaknesses)

W3 ระบบสื่อสารบางจุดอาจยังมีปัญหา เช่น สัญญาณวิทยุหรืออินเทอร์เน็ตที่ล่าช้าในบางพื้นที่

W4 กระบวนการจัดเก็บข้อมูลและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอาจยังไม่ทันสมัยเพียงพอ

W5 อาจมีปัญหการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงาน

3.3 Strategy (ยุทธศาสตร์)

จุดแข็ง (Strengths)

S8 มุ่งเน้นการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชน เพื่อสร้างเครือข่ายป้องกันและช่วยเหลือในกรณีเกิดวาทภัย

S9 มีในการรับมือและบรรเทาสาธารณภัยจากภัยที่ชัดเจน โดยมีแผนเตรียมความพร้อม กำลังพล อุปกรณ์ และการฝึกซ้อมเป็นระยะ เช่น การตั้งศูนย์บัญชาการการอพยพประชาชน และการช่วยเหลือฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัย

S10 มีการบูรณาการข้อมูลด้านสภาพอากาศและพายุจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมอุตุนิยมวิทยา เพื่อเตรียมการล่วงหน้า

จุดอ่อน (Weaknesses)

W6 อาจต้องปรับปรุงกลยุทธ์ให้ทันกับภัยพิบัติที่มีแนวโน้มรุนแรงขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการเพิ่มขึ้นของภัยธรรมชาติ

W7 ขาดงบประมาณหรือทรัพยากรที่เพียงพอในการพัฒนาเทคโนโลยีสมัยใหม่ สำหรับการบริหารจัดการภัยพิบัติ

3.4 Skills (ทักษะ)

จุดแข็ง (Strengths)

S11 มีการฝึกอบรมเป็นระยะ ทำให้เจ้าหน้าที่มีความสามารถในการช่วยเหลือและกู้ภัย เช่น การปฐมพยาบาล การกู้ภัยทางน้ำ และการใช้เครื่องมือพิเศษ

S12 มีทักษะด้านการประสานงานกับหน่วยงานอื่น เช่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.), องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชน

S13 มีความสามารถในการใช้ อุปกรณ์พิเศษ เช่น เครื่องสูบน้ำ เครื่องตรวจจับผู้สูญหาย โดรนสำหรับเฝ้าระวังพายุ

จุดอ่อน (Weaknesses)

W8 บางกรณียังขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี เช่น การใช้โดรนสำรวจ หรือการวิเคราะห์ข้อมูลภูมิอากาศ

W9 มีข้อจำกัดด้านกำลังคนในบางช่วงเวลาที่เกิดภัยพิบัติรุนแรง

W10 การฝึกอบรมต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองต่อภัยพิบัติที่ซับซ้อนขึ้น

3.5 Shared Values (ค่านิยมร่วม)

จุดแข็ง (Strengths)

S14 ทหารในหน่วยงานมีจิตวิญญาณความเป็นทหารและความรักชาติ เน้น “ความเป็นทหารของประชาชน” ที่มุ่งช่วยเหลือและปกป้องประชาชน ในยามเกิดภัยพิบัติ

S15 ค่านิยมเรื่อง “วินัย ความเสียสละ และความร่วมมือ” ทำให้หน่วยงานสามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำงานมีระเบียบวินัยและมีเป้าหมายที่ชัดเจน

S16 ยึดหลัก “พร้อมรบ รวดเร็ว และช่วยเหลือทันที” เมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน

S17 ยึดถือค่านิยมการช่วยเหลือประชาชนเป็นสำคัญ โดยมีภารกิจหลักในการบรรเทาสาธารณภัยเพื่อความปลอดภัยของประชาชน บุคลากรมีจิตสำนึกในการช่วยเหลือและเสียสละเพื่อประชาชน

จุดอ่อน (Weaknesses)

W11 อาจต้องส่งเสริมแนวคิดด้านนวัตกรรมและการใช้เทคโนโลยีมากขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการช่วยเหลือประชาชน

W12 ต้องส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานที่เปิดกว้างและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

3.6 Style (ลักษณะผู้นำ)

จุดแข็ง (Strengths)

S18 ใช้สไตล์การบริหารแบบ Command and Control ซึ่งเหมาะสมกับสถานการณ์ฉุกเฉินที่ต้องตัดสินใจเร็วและมีประสิทธิภาพ

S19 มีการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มูลนิธิ และภาคเอกชน เพื่อเสริมการทำงานร่วมกัน

S20 ผู้นำเน้นการฝึกฝนและสร้างความพร้อมของกำลังพล รวมถึงให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีในการบรรเทาสาธารณภัย

S21 มีวัฒนธรรมการทำงานแบบทหารที่เน้นคำสั่ง การทำงานเป็นทีม ความมีวินัย การทำงานเป็นระบบ มีระเบียบแบบแผนชัดเจน

S22 มีความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนแผนปฏิบัติการ

จุดอ่อน (Weaknesses)

W13 ขาดความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

W14 การทำงานแบบลำดับขั้นอาจทำให้การตัดสินใจในบางกรณีล่าช้า

W15 ผู้นำใช้รูปแบบการสั่งการ อาจขาดในการใช้ความคิดสร้างสรรค์

W16 ต้องพัฒนาแนวทางการสร้างผู้นำรุ่นใหม่ที่มีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและการจัดการภัยพิบัติ

3.7 Staff (บุคลากร)

จุดแข็ง (Strengths)

S23 มีระเบียบวินัยสูงและมีความพร้อมปฏิบัติหน้าที่ในภาวะฉุกเฉิน กำลังพลมีความอดทนสูงและสามารถทำงานภายใต้ความกดดัน ทำให้การปฏิบัติการกิจเป็นไปตามแผนที่กำหนด

S24 กำลังพลส่วนใหญ่ของทหารผ่านการฝึกในด้านบรรเทาสาธารณภัย การช่วยเหลือประชาชน การจัดการวิกฤต และการแพทย์ฉุกเฉิน

จุดอ่อน (Weaknesses)

W17 จำนวนกำลังพลอาจไม่เพียงพอในบางพื้นที่ที่ประสบภัยหนัก

W18 บุคลากรที่เป็นเจ้าหน้าที่พลเรือนอาจมีข้อจำกัด ด้านประสบการณ์ในการทำงานในภาวะฉุกเฉิน

4. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อศูนย์บรรเทาสาธารณภัย มณฑลทหารบกที่ 210 ด้วย PESTEL Analysis

4.1 Political (การเมือง)

โอกาส (Opportunities) รัฐบาลไทยให้ความสำคัญกับการบรรเทาสาธารณภัย โดยมีหน่วยงานอย่าง ปก. (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย) และกองทัพที่เข้ามา มีบทบาทหลักในการช่วยเหลือประชาชน นโยบายภาครัฐสนับสนุนการบรรเทาสาธารณภัย เช่น งบประมาณช่วยเหลือภัยพิบัติและการสนับสนุนจากกองทัพ

อุปสรรค (Threats) ความเสถียรภาพทางการเมืองและงบประมาณภาครัฐ หากเกิดความไม่มั่นคงทางการเมือง อาจส่งผลให้การจัดสรรงบประมาณด้านการบรรเทาสาธารณภัยลดลง หรือการประสานงานระหว่างหน่วยงานเป็นไปอย่างล่าช้า

4.2 Economic (เศรษฐกิจ)

โอกาส (Opportunities) เศรษฐกิจมีผลต่อการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรในการบรรเทาสาธารณภัย โดยเฉพาะการลงทุนในเทคโนโลยีเฝ้าระวังและอุปกรณ์กู้ภัย

อุปสรรค (Threats) วิกฤตเศรษฐกิจอาจทำให้การจัดสรรงบประมาณของภาครัฐลดลง ส่งผลต่อการจัดซื้ออุปกรณ์และการพัฒนาบุคลากร

4.3 Social (สังคม)

โอกาส (Opportunities) ประชาชนในพื้นที่มีระดับความตระหนักรู้และการเตรียมตัวรับมือที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพในการอพยพและการช่วยเหลือ โดยมีการสร้างจิตสำนึกเรื่องการป้องกันภัยพิบัติผ่านสื่อและโครงการฝึกอบรมของหน่วยงานรัฐ

อุปสรรค (Threats) บางพื้นที่ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันภัยพิบัติ อาจทำให้เกิดความเสียหายที่เพิ่มขึ้นสูงกว่าที่ควร

4.4 Technological (เทคโนโลยี)

โอกาส (Opportunities) การนำเทคโนโลยีการแจ้งเตือนภัย การใช้โดรนสำรวจพื้นที่ประสบภัย เพื่อช่วยในการตัดสินใจและจัดส่งความช่วยเหลือ

อุปสรรค (Threats) เทคโนโลยียังไม่ได้ถูกนำมาใช้อย่างเต็มที่ และบุคลากรขาดความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีขั้นสูง

4.5 Environmental (สิ่งแวดล้อม)

โอกาส (Opportunities) สภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลง (Climate Change) ส่งผลต่อแผนการรับมือของศูนย์บรรเทาสาธารณภัย ซึ่งมีการพัฒนาแผนบรรเทาสาธารณภัยที่ปรับให้สอดคล้องกับสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง

อุปสรรค (Threats) การบุกรุกพื้นที่ป่าและการขยายตัวของเมืองทำให้พื้นที่เสี่ยงภัยเพิ่มขึ้น

4.6 Legal (กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ)

โอกาส (Opportunities) มีกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่น พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

อุปสรรค (Threats) กฎหมายบางข้อไม่ทันต่อสถานการณ์ การบังคับใช้กฎหมายในระดับท้องถิ่นอาจยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ

5. การวิเคราะห์ทางเลือกกลยุทธ์ทางยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหา – TOWS Matrix เพื่อแนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์บรรเทาสาธารณภัย มณฑลทหารบกที่ 210

5.1 กลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategy) ใช้จุดแข็งเพื่อคว้าโอกาสให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน จัดตั้งคณะทำงานบูรณาการระหว่างทหาร หน่วยงานรัฐ และภาคเอกชนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบรรเทาสาธารณภัย

เพิ่มขีดความสามารถของกำลังพลและอาสาสมัครในพื้นที่ พัฒนาโครงการฝึกอบรมอาสาสมัครและชุมชนให้สามารถช่วยเหลือตนเองในเบื้องต้น และสนับสนุนการปฏิบัติงานของศูนย์บรรเทาสาธารณภัย

5.2 กลยุทธ์แก้ไข (WO Strategy) ใช้โอกาสจากภายนอกเพื่อแก้ไขจุดอ่อนที่มีอยู่ โดยการปรับปรุงระบบสื่อสารและการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้สามารถใช้ได้ดีในภาวะฉุกเฉิน จัดทำแผนและฝึกอบรมกำลังพลให้มีความเชี่ยวชาญ

5.3 กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST Strategy) ใช้จุดแข็งเพื่อลดผลกระทบจากอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้น โดยการพัฒนาแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้ครอบคลุม สามารถปรับแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

5.4 กลยุทธ์เชิงรับ (WT Strategy) แก้ไขจุดอ่อนเพื่อลดผลกระทบจากอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้น โดยการปรับปรุงระบบบัญชาการและการตัดสินใจให้รวดเร็วขึ้นลดขั้นตอนในการสั่งการโดยใช้ระบบบัญชาการที่เป็นศูนย์กลาง (Centralized Command System) และเพิ่มอำนาจการตัดสินใจให้หน่วยงานระดับพื้นที่

6. แนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 210

6.1 การเสริมสร้างขีดความสามารถของกำลังพลและเครือข่ายอาสาสมัคร

6.1.1 พัฒนาทักษะเฉพาะทางของกำลังพล โดยการฝึกอบรม หรือการจัด Unit School สำหรับกำลังพลเพื่อให้เกิดความชำนาญ

6.1.2 ขยายเครือข่ายอาสาสมัครในพื้นที่ (Civil Defense Volunteers - CDV) ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมผ่านการตั้งเครือข่ายอาสาสมัครกู้ภัยในระดับหมู่บ้านและตำบล จัดฝึกอบรมอาสาสมัคร และทำแผนฝึกซ้อมฉุกเฉินเป็นประจำ

6.2 การพัฒนาเทคโนโลยีและระบบเตือนภัยล่วงหน้า

6.2.1 พัฒนาและปรับปรุงระบบ Early Warning System (EWS) การนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้เป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์สถานการณ์

6.2.2 ใช้โดรนและ GIS เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสำรวจพื้นที่

6.2.3 พัฒนาระบบสื่อสารฉุกเฉินให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ควรมีระบบสื่อสารสำรอง และวิทยุดาวเทียม เพื่อใช้ในการณิระบบปกติล้ม หรือเพิ่มช่องทางสำหรับติดตามสถานการณ์ได้แบบเรียลไทม์

6.3 การปรับปรุงกระบวนการทำงานและการบริหารจัดการภายใน

6.3.1 ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารให้มีความคล่องตัว ลดขั้นตอนการสั่งการเพื่อให้สามารถตัดสินใจและตอบสนองได้เร็วขึ้น รวมถึงบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงาน

6.3.3 ปรับปรุงมาตรการด้านกฎหมายและข้อกำหนด สนับสนุนการออกกฎหมายเพื่อควบคุมการเผาไหม้พื้นที่เกษตรกรรม มาตรฐานความปลอดภัยสำหรับอาคารสาธารณะและที่พักอาศัยในพื้นที่เสี่ยง

6.4 การพัฒนาความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชน ประสานความร่วมมือกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.), องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนเข้ามาสนับสนุนอุปกรณ์ช่วยเหลือ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบรรเทาสาธารณภัย รวมถึงการส่งเสริมให้ประชาชนให้มีความรู้เกี่ยวกับการรับมือในการป้องกันภัยพิบัติ และส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์เตรียมความพร้อมระดับหมู่บ้าน

6.5 การจัดหาและบริหารทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

6.5.1 เพิ่มงบประมาณและทรัพยากรสนับสนุน

- 1) จัดทำแผนขอรับงบประมาณจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 2) จัดหาเงินทุนจากองค์กรเอกชน

6.5.2 จัดทำระบบสำรองอุปกรณ์ เสบียง และสิ่งของจำเป็น จัดตั้งคลังพัสดุช่วยเหลือในพื้นที่เสี่ยงเพื่อให้สามารถจัดส่งสิ่งของได้อย่างรวดเร็ว

6.5.3 พัฒนาระบบโลจิสติกส์สำหรับการบรรเทาสาธารณภัย การวางแผนเส้นทางขนส่งที่สามารถเข้าถึงพื้นที่เสี่ยงภัยได้รวดเร็วที่สุด ใช้เทคโนโลยี GPS และระบบติดตามยานพาหนะเพื่อเพิ่มความแม่นยำในการส่งความช่วยเหลือ

บทที่ 4

บทอภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาประสิทธิภาพ การบริหารจัดการบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 210 เพื่อให้ได้เนื้อหาเกี่ยวกับบทบาท กระบวนการดำเนินงาน ปัจจัยที่เอื้ออุปสรรคในการดำเนินงาน และข้อเสนอแนวทางในการจัดการสาธารณภัย โดยผู้วิจัยจัดลำดับหัวข้อดังนี้

4.1 ข้อมูลพื้นที่ มณฑลทหารบกที่ 210

4.2 การจัดการสาธารณภัยในพื้นที่

4.3 ปัจจัยเอื้อและอุปสรรคในการจัดการสาธารณภัย

4.1 ข้อมูลพื้นที่ มณฑลทหารบกที่ 210

4.1.1 จังหวัดนครพนม

1) ที่ตั้งและอาณาเขต

ที่ตั้งจังหวัดนครพนม ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ตอนบน) ของประเทศไทย ระหว่างละติจูดที่ 16-18 องศาเหนือ และลองติจูดที่ 104-105 องศาตะวันออก มีระยะทางห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 740 กิโลเมตร อาณาเขต จังหวัดนครพนมมีเนื้อที่ประมาณ 5,512.7 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 3,445,414.32 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3 ของพื้นที่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีลักษณะเป็นแนวยาวตามฝั่งแม่น้ำโขงประมาณ 175 กิโลเมตร

มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดอำเภอลือเสาะ อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ
- ทิศตะวันออก ติดแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีแม่น้ำโขงเป็นแนวกันพรมแดน
- ทิศใต้ ติดอำเภอดงหลวง และอำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร
- ทิศตะวันตก ติดอำเภอกุสุมาลย์ อำเภอบึงสามพัน อำเภอนาหว้า อำเภอนาแก จังหวัดสกลนคร

2) ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพโดยทั่วไปของจังหวัดนครพนมเป็นที่ราบลุ่ม มีที่ราบสูงและภูเขาอยู่บ้าง มีแม่น้ำสายสั้นๆ เป็นสาขาย่อยแยกจากแม่น้ำโขงมาหล่อเลี้ยงสร้างความอุดมสมบูรณ์ให้พื้นที่ภายในพื้นที่ส่วนใหญ่มีแม่น้ำโขงไหลผ่าน นครพนมจึงนับว่าเป็นจังหวัดที่มีแหล่งน้ำที่สมบูรณ์มาก ด้านตะวันออกมีแม่น้ำโขงทอดยาวกั้น พรมแดนระหว่างประเทศไทยกับลาว ตอนเหนือสภาพพื้นที่ ส่วนใหญ่เป็นเนินสูงและที่ดอน มีป่าไม้สลับกับพื้นที่ราบ ทางตอนกลาง และ ตะวันตกของพื้นที่จะเป็นที่ราบลุ่มมีลักษณะเป็นทุ่งกว้าง ถ้ามีฝนตกชุกจะมีสภาพน้ำท่วมขัง ตอนใต้พื้นที่บริเวณใกล้แม่น้ำโขงเป็นที่ราบลุ่มมีน้ำท่วมถึงส่วนทางทิศตะวันตกซึ่งอยู่ห่างออกไป พื้นที่มีลักษณะเป็นลูกคลื่น และที่ดอนสภาพป่าเป็นไม้เต็งรัง พื้นดินส่วนมากเป็นหินลูกรัง และบางส่วนมี ลักษณะเป็นเนินและที่ต่ำสลับกัน

3) ลักษณะภูมิอากาศ

โดยทั่วไปจังหวัดนครพนมเป็นจังหวัดที่มีฝนตกชุกในฤดูฝนเนื่องจากได้รับอิทธิพลจากลมมรสุม ตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดปกคลุม และอิทธิพลจากป่าไม้และเทือกเขาจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว รวมทั้งพายุจากทะเลจีนใต้ที่เคลื่อนผ่านหรือเคลื่อนเข้าใกล้ฝนตกชุก ตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึง กลางเดือนตุลาคม สภาพดินฟ้าอากาศของจังหวัดนครพนมแบ่งออกเป็น 3 ฤดู

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ - กลางเดือนพฤษภาคม ของทุกปี ฤดูร้อนจะมีอากาศร้อน อบอ้าว อุณหภูมิเฉลี่ย 25-35 องศาเซลเซียส และมีอุณหภูมิสูงสุดอยู่ระหว่าง 37 -41 องศาเซลเซียส

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม - กลางเดือนตุลาคม ของทุกปี ในบางส่วนของจังหวัดมีฝน ตกชุก โดยเฉพาะพื้นที่ อำเภอที่อยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขงจะประสบอุทกภัยได้รับความเสียหายเป็นประจำทุกปี เช่น อำเภอเมือง อำเภอท่าอุเทน และอำเภอบ้านแพง เป็นต้น

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคม - กลางเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี โดยทั่วไปอากาศจะหนาว เย็น อุณหภูมิเฉลี่ย 16-25 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดอยู่ในช่วง 8 - 15 องศาเซลเซียส แต่ก็มีบางปี ที่อุณหภูมิต่ำสุดอาจจะต่ำกว่านั้นได้

4.1.2 จังหวัดมุกดาหาร

1) ที่ตั้งและอาณาเขต ตั้งอยู่ทิศตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดน ตั้งอยู่เส้นรุ้งที่ 16 - 17 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 104 - 105 องศาตะวันออก มีพื้นที่ทั้งหมด 4,407 ตร.กม. หรือ 2,712,400 ไร่ อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ระยะทาง 642 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอนาแก อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม และอำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร อำเภอขามุนาม จังหวัดอำนาจเจริญ และอำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด

ทิศตะวันออก ติดต่อกับแขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว โดยมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดน

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอเขาวง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ และอำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด

2) ลักษณะภูมิประเทศ

ทางทิศเหนือและทิศใต้ของจังหวัดเป็นที่ราบสูง ทางทิศตะวันตกมีเทือกเขาภูพาน มีลักษณะเป็นป่าไม้ บางแห่งเป็นป่าทึบ ส่วนทิศตะวันออกเป็นที่ราบสลับป่าไม้ และมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีความยาวประมาณ 72 กิโลเมตร มีพื้นที่ราบ ร้อยละ 20 ของพื้นที่ ทั้งจังหวัด ทรัพยากรธรรมชาติ มีความอุดมสมบูรณ์มีพื้นที่ป่าไม้ประมาณ 953,300 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 35.15 ของพื้นที่จังหวัด

3) ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศจังหวัดมุกดาหาร แบ่งออกได้ 3 ฤดูกาล ดังนี้

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ - กลางเดือนพฤษภาคม จะมีมวลอากาศเย็นหรือบริเวณความกดอากาศสูงแผ่ลงมาปะทะกับมวลอากาศร้อน ซึ่งจะทำให้บริเวณดังกล่าวเกิดพายุฝนฟ้าคะนองลมกระโชกแรง เกิดขึ้นได้ หรือเรียกอีกอย่างว่า พายุฤดูร้อน ซึ่งจะสร้างความเสียหายเกิดขึ้นในบริเวณที่พายุเคลื่อนผ่านอยู่ในบริเวณแคบ ๆ

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม - กลางเดือนตุลาคม จะเกิดฝนทิ้งช่วง ประมาณปลายเดือน มิถุนายน - ต้นเดือนกรกฎาคม ปริมาณฝนที่ได้เกิดจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเอาความชื้นเข้ามา และ 2 ปริมาณฝนที่เกิดจากร่องฝนหรือร่องความกดอากาศต่ำพัดผ่านในแนวตะวันออก-ตก ทำให้เกิดพายุฝนฟ้าคะนอง เป็นบริเวณกว้าง ส่วนที่ปริมาณฝนมากที่สุดก็จะได้เห็นได้จากพายุหมุนเขตร้อนจากทะเลจีนตอนใต้เคลื่อนเข้ามาปี หนึ่งประมาณ 2-3 ลูก จะเกิดฝนตกเป็นบริเวณกว้าง

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคม - กลางเดือนกุมภาพันธ์ จะมีมวลอากาศเย็นหรือบริเวณความกด อากาศสูงจากประเทศจีน แผ่ลงมาปกคลุมบริเวณดังกล่าวทำให้อากาศหนาวเย็นและแห้งโดยทั่วไป

4.2 การจัดการสาธารณภัยในพื้นที่

4.2.1 บทบาทการช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นบทบาทที่มีหน้าที่สนับสนุนและจัดเตรียมกำลังในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย โดยมีภารกิจดังนี้

1) จัดหา จัดเตรียมเครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องอุปโภคบริโภค และเวชภัณฑ์ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย และผู้ได้รับอันตรายหรือบาดเจ็บ

2) ร่วมช่วยเหลือการอพยพผู้ประสบภัย ด้านการรักษาพยาบาล การอนามัย การจัดระเบียบภายในสถานที่รองรับการอพยพ ร่วมประสานงานหน่วยงานต่าง ๆ ในการบรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัย

3) ร่วมสำรวจจำนวนผู้ประสบภัย และความเสียหายเบื้องต้น

4) จัดเตรียมสถานที่ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยเบื้องต้น

5) ร่วมช่วยเหลือการแจกจ่ายอาหาร และสิ่งของแก่ผู้ประสบภัย

6) ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายสั่งการ

ในการปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือประชาชน บางครั้งก็ต้องใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ การมีน้ำใจไมตรีต่อกัน ซึ่งจะเป็นการช่วยเหลือเบื้องต้น เพื่อเป็นการบรรเทาทุกข์ได้ในระดับหนึ่ง ก่อนที่หน่วยงานต่างๆจะเข้ามาช่วยเหลือ และการประสานขอความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เพื่อบรรเทาทุกข์แก่ผู้ประสบภัยนั้น ควรที่จะต้องเร่งสร้างความเข้าใจให้ทุกหน่วยงานทราบถึงความจำเป็นในภารกิจดังกล่าว และทุกหน่วยงานจะให้ความสนใจแก่การช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัย อาจจะเป็นด้านงบประมาณ ด้านการอำนวยความสะดวก เป็นต้น

4.2.2 บทบาทด้านการกู้ชีพกู้ภัย มีหน้าที่เป็นหน่วยเผชิญเหตุ (First Responder Unit) ปฏิบัติงานด้านการกู้ชีพกู้ภัยเบื้องต้นในกรณีเกิดภัยพิบัติหรืออุบัติเหตุทางถนน ให้การช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัย และช่วยเหลือให้การปฐมพยาบาลอย่างปลอดภัย รวดเร็ว และถูกต้อง โดยการฝึกทบทวนความรู้เรื่องการช่วยเหลือการกู้ชีพกู้ภัย เพราะถ้าผู้ที่ประสบอุบัติเหตุได้รับการช่วยเหลือเบื้องต้นอย่างถูกต้องและเหมาะสม ก็จะสามารถช่วยชีวิตหรือบรรเทาอาการบาดเจ็บให้ลดลงจากเดิมได้

4.2.3 บทบาทด้านการมีจิตอาสา

ถือเป็นหัวใจสำคัญขององค์กรไม่แสวงหาผลกำไรและผลตอบแทน ซึ่งถ้าหากสังคมไม่มีคนที่มียึดอาสาแล้ว สังคมก็คงขาดพลังขับเคลื่อนที่สำคัญ ทุกคนในสังคมมีเป้าหมายเดียวกัน คือการเสียสละทั้งแรงกาย แรงใจ ด้วยจิตอาสา เพื่อต้องการให้สังคมของเขาพัฒนาได้ดีขึ้น ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ จิตอาสา หรือ จิตสำนึกสาธารณะ เป็นการตระหนักรู้ตัว หรือเป็นจิตส่วน ที่รู้ตัว รู้ว่าทำอะไร อยู่ที่ไหน เพื่ออะไร เป็นอย่างไร เป็นจิตที่ไม่นิ่งดูตายต่อสังคม หรือความทุกข์ยากของผู้คน และปรารถนาเข้าไปช่วย ไม่ใช่ด้วยการให้ทาน ให้เงิน แต่ด้วยการสละเวลา แรง และ สมอง เข้าไปช่วย ด้วยจิตที่เป็นสุขที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น ไม่ใช่แค่ทำประโยชน์เพื่อผู้อื่นอย่างเดียว แต่เป็นการพัฒนา ‘จิตวิญญาณ’ ของเราด้วย

4.3 ปัจจัย อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการสาธารณภัย

4.3.1 ฝึกการใช้เครื่องมือให้เกิดทักษะความชำนาญ เพื่อที่เวลาเกิดเหตุจะได้ใช้เครื่องมืออย่างถูกวิธี และการเพิ่มอุปกรณ์ที่มีความจำเป็นสำหรับการกู้ชีพกู้ภัยให้มีเพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ทั้งในพื้นที่ของตนเองและช่วยสนับสนุนแก่พื้นที่ใกล้เคียงกรณีได้รับการร้องขอให้เข้าช่วยในการปฏิบัติงาน

4.3.2 สร้างความร่วมมือทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อสร้างความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ทั้งในเรื่องของการอำนวยความสะดวก การสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาอุปกรณ์ในการกู้ชีพต่างๆ เช่น โรงพยาบาล มูลนิธิ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีการประสานเรื่องการแจ้งเหตุ การปฐมพยาบาลช่วยเหลือเบื้องต้น และการแบ่งหน้าที่ในขณะเกิดเหตุ

4.3.3 ฝึกทบทวนความรู้เรื่องการช่วยเหลือการกู้ชีพกู้ภัยให้กับกำลังพลที่ออกปฏิบัติ เพื่อให้ผู้ที่ประสบอุบัติเหตุได้รับการช่วยเหลือเบื้องต้นอย่างถูกต้องและเหมาะสม ก็จะสามารถช่วยชีวิตหรือบรรเทาอาการบาดเจ็บให้ลดลงจากเดิมได้

แนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์บรรเทาสาธารณภัย มณฑลทหารบกที่ 210

แนวทางที่ได้จากการวิเคราะห์ เช่น การใช้เทคโนโลยี Big Data และ IoT เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการคาดการณ์และการตอบสนอง สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารจัดการภัยพิบัติ (Disaster Management Theory) ที่เน้นการใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีเป็นพื้นฐาน

การประเมินความสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎี

การวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าแนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 210 มีความสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ช่วยประเมิน และลดความเสี่ยงในพื้นที่ ทฤษฎีการบริหารจัดการภัยพิบัติ (Disaster Management Theory) ครอบคลุมกระบวนการป้องกัน เตรียมพร้อม ตอบสนอง และฟื้นฟู ทฤษฎีการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Theory) สนับสนุนการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ข้อสรุป จากการอภิปรายผลชี้ให้เห็นว่าแนวทางที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง โดยสอดคล้องกับกรอบแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การนำเทคโนโลยีขั้นสูง การบูรณาการข้อมูล และการสร้างความร่วมมือระดับภูมิภาคมาใช้ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความยั่งยืนในการพัฒนาประสิทธิภาพ การบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 210 ทั้งนี้ การปรับปรุงนโยบายที่เกี่ยวข้องยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างแนวทางที่เสนอให้มีความครอบคลุมและตอบสนองต่อความต้องการในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 5

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

บทสรุปการวิจัยในหัวข้อ “แนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 210” โดยใช้กรอบแนวคิดและเครื่องมือวิเคราะห์ที่หลากหลาย เช่น SWOT Analysis, TOWS-Matrix และ POSDCoRB เพื่อสร้างแนวทางที่ครอบคลุมและยั่งยืน

บทบาทของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 210

ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 210 ให้การสนับสนุนส่วนราชการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อทำการช่วยเหลือ ป้องกัน แก้ไขเหตุสาธารณภัยให้เป็นไปด้วยความรวดเร็ว ทันเหตุการณ์เป็นระบบ มีความปลอดภัย โดยการใช้ขีดความสามารถของกำลังพล ยุทโธปกรณ์ และระบบอำนวยการยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ ในการจัดการภัยพิบัติ ด้วยการวางแผน อำนวยการ ประสานงานอย่างใกล้ชิดกับผู้อำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในแต่ละระดับตั้งแต่ยามปกติ ในขั้นการปฏิบัติการดำเนินการช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนให้กับผู้ประสบภัย หรือจัดการภัยพิบัติตามลำดับความเร่งด่วนในขั้นต้นโดยให้ถือว่าการรักษาชีวิตของประชาชนเป็นความเร่งด่วนสูงสุด และดำเนินการส่งมอบการช่วยเหลือให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในการช่วยเหลือในระยะยาวเมื่อมีขีดความสามารถต่อไป ซึ่งผู้วิจัยได้พิจารณาวิเคราะห์ และรวบรวมแนวทางพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของมณฑลทหารบกที่ 210 ดังนี้

การปฏิบัติของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 210

ขั้นการเตรียมการ

การปรับปรุงบัญชีกองร้อยบรรเทาสาธารณภัย หน่วยควรมีการพิจารณาการหมุนเวียนกำลังพลสำหรับการบรรเทาสาธารณภัยให้มีความทันสมัยสามารถปฏิบัติงานได้ตามเหตุการณ์โดยพิจารณาจากขีดความสามารถด้านต่าง ๆ เช่น การขับเรือ งานช่าง งานด้านการกู้ภัย งานด้านการแพทย์ เป็นต้น

การวิเคราะห์พื้นที่ปฏิบัติการ

หน่วยหลักที่ปฏิบัติงานด้านบรรเทาสาธารณภัยเมื่อจัดทำแผนการวิเคราะห์พื้นที่ปฏิบัติการแล้วเสร็จควรมีการแจกจ่ายให้หน่วยที่ขึ้นควบคุมทางยุทธการ เมื่อเกิดเหตุภัยพิบัติหน่วยสามารถนำการวิเคราะห์พื้นที่ปฏิบัติการมาใช้ได้เลย สำหรับหน่วยที่ขึ้นควบคุมทางยุทธการใหม่จะต้องมีการชี้แจงการวิเคราะห์พื้นที่ปฏิบัติการด้วยทุกครั้ง

แผนการเตรียมความพร้อมของหน่วย

ข้อเสนอแนะ หน่วยหลักที่ปฏิบัติงานด้านบรรเทาสาธารณภัยจะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านกำลังพลยุทธโธปกรณ์ ทั้งฝ่ายพลเรือน และทหารพร้อมทั้งจัดทำผนวกบัญชีเครื่องมือร่วมกันทั้ง 2 ฝ่าย เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานอย่างเกื้อกูลกันระหว่างหน่วยงาน

ขั้นการปฏิบัติเมื่อเกิดภัยพิบัติ

การจัดตั้งกองอำนวยการศูนย์บรรเทาสาธารณภัย หน่วยปฏิบัติงานหลักด้านบรรเทาสาธารณภัยควรมีการปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทางดังนี้

- 1) ที่ตั้งของกองอำนวยการศูนย์บรรเทาสาธารณภัยของฝ่ายทหารควรตั้ง ณ ศาลากลางจังหวัด เพื่อมีความใกล้ชิดประสานสอดคล้องด้านการปฏิบัติงาน
- 2) ห้วง 0800 ควรมีการประชุมผลการปฏิบัติงานประจำวันให้ผู้บังคับบัญชาทราบ
- 3) ห้วง 1530 มีการประชุมเพื่อทบทวนการปฏิบัติของวันพร้อมทั้งหารือแนวทางการปฏิบัติงานต่อไป
- 4) จะต้องมีการจัดนายทหารติดต่อยุทธการประชุมกับฝ่ายพลเรือนเพื่อจะได้มีการปฏิบัติที่เป็นแนวทางเดียวกันกับฝ่ายพลเรือน

การเคลื่อนย้ายหน่วยเข้าพื้นที่

หน่วยงานหลักที่ปฏิบัติงานด้านบรรเทาสาธารณภัยควรมีการจัดทำแผนการติดต่อผู้รับผิดชอบฝ่ายพลเรือนข้อมูลทรัพยากรที่จำเป็นในพื้นที่ เช่น ไฟฟ้า ประปา แหล่งวัสดุอื่น เมื่อเกิดเหตุสามารถแจกจ่ายแผนให้กับหน่วยที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ได้เลย

การอพยพประชาชนและสิ่งของออกจากพื้นที่ประสบภัย

หน่วยปฏิบัติงานหลักด้านบรรเทาสาธารณภัยจะต้องวิเคราะห์พื้นที่ปฏิบัติการให้กับหน่วยที่ปฏิบัติงานด้านการช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัยเพื่อให้สามารถจัดยุทธโธปกรณ์ให้เหมาะสมกับพื้นที่ปฏิบัติการ เช่น พื้นที่น้ำตื้น พื้นที่น้ำลึก ช่องทางถนน ซอยที่มีขนาดเล็ก ส่วนใดมีความเร่งด่วนในการขนย้ายการประสานฝ่ายพลเรือนในการขนย้าย

การอำนวยความสะดวกในการเดินทางสัญจรของประชาชน

หน่วยปฏิบัติงานหลักด้านบรรเทาสาธารณภัยควรมีการวางแผนร่วมกับฝ่ายพลเรือนเพื่อสนับสนุนยุทธโศปกรณ์ในการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนจุดใดใคร่รับผิดชอบพื้นที่เพื่อการประสานงานที่สอดคล้อง และควรขอความร่วมมือในการใช้ยานพาหนะจากภาคเอกชนด้วย

การจัดระเบียบศูนย์พักพิง

หน่วยงานทหารและฝ่ายพลเรือนควรมีการประสานประชุมวางแผนในการแจกจ่ายสิ่งของที่มีการแจกจ่ายของส่วนภาครัฐหรือเอกชนให้มีความเท่าเทียมกันไม่มากไม่น้อยจนเกินไป พร้อมทั้งควรมีการจัดเจ้าหน้าที่ทหาร พลเรือน ดำรวจเข้าประจำศูนย์เพื่อกำหนดมาตรการควบคุมติดตามข้อมูลการเข้าออกของประชาชนประจำวัน

การจัดระเบียบศูนย์รับบริจาคการแจกจ่ายถุงยังชีพ

1. ต้องมีการจัดทำช่องทางรับบริจาคเพื่อให้ฝ่ายต่าง ๆ สามารถติดต่อรับบริจาค ได้ง่าย เช่น ช่องทางอินเทอร์เน็ต สื่อสังคมออนไลน์ หรือทางโทรศัพท์ พร้อมทั้งมีผู้รับผิดชอบหลักทั้งทางฝ่ายพลเรือน และทหาร

2. มีการบริหารจัดการของรับบริจาค เช่น กำหนดของรับบริจาคเป็นส่วน ๆ เพื่อให้รู้ว่าของบางประเภทเยอะหรือน้อยเกินไป

3. ศูนย์ประสานงานการบริจาคต้องมีการจัดการทั้งในด้านที่องค์กรภายนอกมาบริจาคเอง หรือมาบริจาคในศูนย์เพื่อไม่ให้เกิดความเลื่อมล้ำในการบริจาคสิ่งของ

การประชาสัมพันธ์

1. ในการประชาสัมพันธ์การปฏิบัติงานของหน่วยทหารควรมีการจัดชุดประชาสัมพันธ์อย่างน้อยหน่วยละ 2 ชุด เพื่อช่วยเหลือหน่วยรับผิดชอบหลักทำหน้าที่ในการกระจายข่าวสารที่ถูกต้องของฝ่ายทหารหรือภาครัฐพร้อมกับทำการตอบโต้แก้ไขข่าวสารที่เป็นเท็จในพื้นที่โดยใช้ทุกช่องทางการสื่อสาร เช่น การพบปะการแจกใบปลิวช่องทางสื่อต่างๆ เป็นต้น

2. ต้องมีการจัดตั้งศูนย์ประชาสัมพันธ์ร่วมซึ่งประกอบภาครัฐเอกชน และฝ่ายทหารเพื่อกำหนดกรอบแนวทางการประชาสัมพันธ์ผลงานของภาครัฐทุกภาคส่วนให้เป็นแนวทางเดียวกันพร้อมทั้งร่วมกันตรวจสอบต่อต้านข่าวสารที่บิดเบือนที่ประชาชนได้รับด้วย

การสนับสนุนทางด้านการแพทย์

หน่วยปฏิบัติงานหลักด้านการบรรเทาสาธารณภัยควรมีการประชุมวางแผนการจัดชุดแพทย์เคลื่อนที่ ร่วมกับโรงพยาบาลของรัฐหรือเอกชนเพื่อบูรณาการร่วมกันในการเข้าพื้นที่ของหน่วยแพทย์

การส่งผู้ป่วยเจ็บ

หน่วยปฏิบัติงานหลักด้านการบรรเทาสาธารณภัยควรมีการวางแผนซักซ้อมการส่งผู้ป่วยเจ็บ เช่น เมื่อบาดเจ็บในพื้นที่ที่บ้านน้ำท่วมซึ่งจะต้องนำส่งผู้ป่วยด้วยเรืออย่างไรเรือควรมีอุปกรณ์ใดเพิ่มเติมหรือนำส่งผู้ป่วยเจ็บด้วยรถบรรทุกทางทหารจะต้องมีวิธีการอย่างไรมีอุปกรณ์ใดเสริมหรือไม่

การจัดตั้งรถครัวสนาม/โรงครัวพระราชทาน

หน่วยทหารที่ทำการจัดตั้งรถครัวสนาม/โรงครัวพระราชทานควรมีการทำแผนในการประกอบอาหารโดยเน้นประกอบให้กับเจ้าหน้าที่และผู้ประสบภัยโดยแท้จริง เพราะในบางกรณีอาจมีผู้ที่ไม่ได้ประสบภัยมารับหรือการรับซ้ำซ้อนทำให้ไม่สามารถคำนวณค่าใช้จ่ายและงบประมาณ ในการสนับสนุนได้อย่างแท้จริง

การรักษาความปลอดภัย

หน่วยปฏิบัติงานหลักด้านบรรเทาสาธารณภัยควรมีการวางแผนร่วมกัน 3 ฝ่าย ทหาร พลเรือน ตำรวจ เพื่อทำการจัดเวรยามในการรักษาความเรียบร้อยเพื่อป้องกันทรัพย์สินของประชาชนสูญหาย

ขั้นการฟื้นฟูและบูรณะ

การทำความสะอาดอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม หน่วยต้องมีการวางแผนในการทำความสะอาดอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ร่วมกับภาครัฐและเอกชนในพื้นที่เพื่อให้มีการปฏิบัติงานร่วมกันทุกภาคส่วนพร้อมกำหนดแผนวันแล้วเสร็จเพื่อวางแผนในการนำประชาชนกลับเข้าบ้านเรือนต่อไป

การจัดชุดช่างซ่อมปรับปรุงบ้านเร่งด่วน

ในการปฏิบัติงานด้านบรรเทาสาธารณภัยหน่วยควรมีการวางแผนการซ่อมแซมบ้านแบบเร่งด่วนร่วมกับส่วนราชการหรือเอกชนที่รับผิดชอบเพื่อให้ประชาชนสามารถกลับเข้าไปอยู่พักอาศัยในบ้านได้อย่างรวดเร็ว

ด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการการบรรเทาสาธารณภัย

ด้านความพร้อมของกำลังพล

หน่วยต้องเตรียมบัญชีบรรจุกำลังพลไว้ในอัตราของกองร้อยบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยไว้ในอัตราต้องมีชุดประเมินภัยพิบัติของหน่วย และจัดชุดเผชิญเหตุไว้พร้อมที่จะเข้าพื้นที่ได้ทันที รวมทั้งมีการฝึกซ้อมเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าช่วยเหลือประชาชนได้ทันที และมีประสิทธิภาพ

ด้านยุทธโศปกรณ์

ในช่วงที่ประสบภัยพิบัติ สิ่งอุปกรณ์ต่างๆ เช่น หน้ากากอนามัย หน้ากากป้องกัน หน้า เจล หรือแอลกอฮอล์ล้างมือ ชุดป้องกันการปนเปื้อนเชื้อโรค เรือยาง เรือท้องแบน เสือชูชีพ รถโกยตักหรือรถบรรทุกขนาดใหญ่ยกสูง จะไม่เพียงพอต่อความต้องการในการปฏิบัติงาน จึงจำเป็นต้องมีสิ่งอุปกรณ์เพิ่มเติม รวมทั้งจัดระเบียบรวมการในการแจกจ่ายสิ่งอุปกรณ์ในการทำงานและจัดลำดับความเร่งด่วน นอกจากนี้ควรจะบูรณาการร่วมกับหน่วยงานพลเรือนหรือภาคประชาชนที่มีสิ่งอุปกรณ์ เพื่อเป็นการผนึกกำลังในการร่วมกันแก้ปัญหาให้กับพี่น้องประชาชน

ด้านการส่งกำลังบำรุง

หากเกิดภัยพิบัติต่างๆ ควรจะมีระเบียบแนวทางเฉพาะที่ใช้ในการช่วยเหลือบรรเทาสาธารณภัยให้หน่วยเกิดความคล่องตัวในทั้งการส่งกำลังและซ่อมบำรุง สามารถเบิกทดแทนสิ่งอุปกรณ์ได้อย่างรวดเร็ว ลดขั้นตอนจากขั้นตอนปกติ รวมทั้งอาจจัดชุดซ่อมเคลื่อนที่ที่สามารถทำการซ่อมแซมได้ในพื้นที่เพื่อลดเวลาในการซ่อมบำรุงและมีการปรนนิบัติบำรุง อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ใช้งานสิ่งอุปกรณ์ ได้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงสิ่งอุปกรณ์ที่จำเป็นในการช่วยเหลือประชาชน เช่น การสร้างที่พักอาศัยชั่วคราว การซ่อมแซมที่อยู่อาศัยหรืออาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

ด้านงบประมาณ

โดยปกติจะมีงบประมาณที่สามารถเบิกจ่ายได้ในยามฉุกเฉินหรือเกิดเหตุภัยพิบัติ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นคือไม่สามารถเบิกจ่ายได้ทันต่อเหตุการณ์ เป็นเหตุให้หน่วยต้องสำรองจ่าย จึงทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดลง เนื่องจากต้องจัดสรรงบประมาณให้กับสิ่งที่จำเป็นก่อนภายใต้กรอบงบประมาณที่หน่วยมี ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับระเบียบงบประมาณให้สามารถเบิกจ่ายได้รวดเร็วยิ่งขึ้นและจะทำให้การบรรเทาสาธารณภัยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรุปปัจจัยเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 210 ในการปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย สามารถปฏิบัติได้ด้วยการพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. ในการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยนั้นต้องปฏิบัติงานร่วมกับส่วนราชการพลเรือนหรือภาคเอกชน อาสาสมัครจากภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ทันเหตุการณ์ ให้จัดนายทหารติดต่อไปประจำ ณ ส่วนราชการนั้นรับผิดชอบในการประสานงานด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะ

2. หน่วยปฏิบัติหลักในการบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่สามารถประสานการปฏิบัติกับหน่วยข้างเคียงและส่วนราชการพลเรือนที่เกี่ยวข้องได้โดยตรง หากผู้บังคับหน่วยได้พิจารณาแล้วว่าการดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ จะได้ดำเนินการไปได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้องและเข้าช่วยเหลือประชาชนได้ทันต่อสถานการณ์

3. ให้ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกประจำพื้นที่ มีอำนาจสั่งการหน่วยทหารระดับรองลงไปที่ไม่ใช่หน่วยในการสายการบังคับบัญชา ซึ่งรับผิดชอบพื้นที่ในการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยได้โดยตรง ทั้งนี้ให้อยู่ในการพิจารณาของผู้บัญชาการมณฑล/ผู้อำนวยการศูนย์บรรเทาสาธารณภัยประจำพื้นที่ เพื่อให้การช่วยเหลือพี่น้องประชาชนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

4. เมื่อหน่วยทหารหน่วยใดที่มีที่ตั้งอยู่นอกพื้นที่ประสบภัยพิบัติ ได้รับมอบให้ปฏิบัติภารกิจในการสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้ผู้บังคับหน่วยที่เดินทางเข้าพื้นที่นั้นรายงานตัวกับผู้บัญชาการเหตุการณ์ในพื้นที่ที่เข้าพื้นที่ และการปฏิบัติงานให้ยึดหลักเอกภาพในความพยายาม

5. การปฏิบัติการบรรเทาสาธารณภัยนั้น จะมีสภาวะกดดัน ไม่สามารถคาดเดาเหตุการณ์ได้ และต้องปฏิบัติงานร่วมกับส่วนราชการต่าง ๆ ภาคเอกชน หรือประชาชนทั่วไปที่กำลังมีความเดือดร้อน ฉะนั้นให้เน้นย้ำกำลังพลทุกนาย ระลึกเสมอว่าในทุกขั้นตอนการปฏิบัติให้ยึดหลักการให้เกียรติซึ่งกันและกัน มีความอดทน อดกลั้น ดำเนินการปฏิบัติการจิตวิทยา เพื่อให้ประชาชน หน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชนที่เกี่ยวข้องเข้าใจสถานการณ์และเกิดความร่วมมือสนับสนุนซึ่งกันและกัน

งานวิจัยนี้นำเสนอแนวทางการบรรเทาสาธารณภัยที่ครอบคลุมทั้งการวางแผน การปฏิบัติ และการพัฒนาศักยภาพของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 210 แนวทางที่ศึกษาจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการบูรณาการ และพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยมณฑลทหารบกที่ 210

เอกสารอ้างอิง

- [illegible]

10. แผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม 2564. (ออนไลน์)เข้าถึงเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2567 เข้าถึงได้จาก <https://4occ.isoc.go.th/km/?p=3916>
11. แผนบรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก 2564. (ออนไลน์) เข้าถึงเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2567 เข้าถึงได้จาก <https://online.anyflip.com/xbzoa/mlcy/mobile/index.html>
12. กองทัพบก. “คำสั่งกองทัพบก (เฉพาะ) ลับ ที่ 42/62 เรื่องแก้อัตราการจัดและยุทโธปกรณ์กองทัพบก” ลงวันที่ 23 กรกฎาคม 2562
13. คำสั่งศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพอากาศที่ 2 พ.ศ. 2565
14. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. รายงานแนวทางการจัดการภัยพิบัติในยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ: สำนักการจัดการภัยพิบัติ; 2564.
15. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. การจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติในประเทศไทย. กระทรวงมหาดไทย; 2563.
16. ฉัตรชัย พรหมเลิศ, การพัฒนาการปฏิบัติการกิจระหว่างทหารและพลเรือน ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2559.)
17. สุระชัย มีหอม, แนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพในการบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพอากาศที่ 2 เพื่อตอบสนองต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี. (เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2563.)

ผนวก ก หลักการ แนวคิด ทฤษฎีอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

1. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561–2580 ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ประเด็นการพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ

1.1 ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคงประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย เอกราช อธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยีและระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศ ทั่วโลกบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล เพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อ การดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติด้านอื่น ๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนด

1.2 ประเด็นการพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ เพื่อยกระดับขีดความสามารถของกองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคงทั้งระบบของประเทศ ให้มีความพร้อมในการป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ รวมทั้งสามารถติดตาม ป้องกัน แก้ไข และรับมือกับปัญหาความมั่นคงทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับแบบบูรณาการ ให้มีความพร้อมและเพียงพอต่อการป้องกันภัยคุกคามทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง

2. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2566 – 2580(ฉบับปรับปรุง) ประเด็น (01)ด้านความมั่นคง การพัฒนาประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ เป็นการยกระดับขีดความสามารถของกองทัพ และหน่วยงานด้านความมั่นคงทั้งระบบให้มีความพร้อมในการป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ ตลอดจนสามารถติดตาม แจ้งเตือน และจัดการปัญหาและภัยคุกคามในทุกมิติทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรงอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการพิทักษ์รักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย และผลประโยชน์ของชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีแนวทางสำคัญที่มุ่งเน้นดังนี้

2.1 การพัฒนาระบบงานข่าวกรองแบบบูรณาการ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการติดตามและแจ้งเตือนภัยคุกคามล่วงหน้า รวมถึงการระงับยับยั้งปัญหาได้อย่างทันท่วงที

2.2 การพัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติ เพื่อรับมือกับภัยคุกคามในทุกมิติ เช่น การก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ สาธารณภัย และภัยพิบัติทางธรรมชาติ

2.3 การพัฒนาศักยภาพด้านความมั่นคงของประเทศ โดยเสริมสร้างความพร้อมของ บุคลากร เครื่องมือ ยุทธโศปกรณ์ และระบบการบริหารจัดการให้เพียงพอและเป็นรูปธรรม

2.4 การปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ ครอบคลุมถึงการรักษาความสงบเรียบร้อยและเกียรติภูมิของประเทศในระดับสากล

2.5 การเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือทางการทหาร กับประเทศเพื่อนบ้าน มิตรประเทศ และองค์การนานาชาติ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในระดับภูมิภาคและระดับโลก

แนวทางเหล่านี้มุ่งเน้นการพัฒนาความพร้อมของประเทศในเชิงรุก เพื่อสร้างความมั่นคงที่ยั่งยืน ทั้งในมิติความปลอดภัยของรัฐและความสงบสุขของประชาชน ควบคู่ไปกับการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดในรัฐธรรมนูญและยุทธศาสตร์ชาติอย่างมีประสิทธิภาพ

3. นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2566 – 2570 นโยบายและแผนความมั่นคงที่ 14 การพัฒนาศักยภาพการเตรียมความพร้อมแห่งชาติ และการบริหารจัดการวิกฤตการณ์ระดับชาติ ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพการเตรียมความพร้อมแห่งชาติ และการบริหารจัดการวิกฤตการณ์ระดับชาติ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างระบบเตรียมความพร้อมของประเทศให้มีประสิทธิภาพ สามารถรับมือกับภัยคุกคามในทุกมิติและทุกรูปแบบ รวมถึงภัยพิบัติและภัยคุกคามใหม่ๆ ที่อาจเกิดขึ้น นอกจากนี้ ยังเน้นการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภัยคุกคามและวิกฤตการณ์ให้มี ความพร้อมในการเผชิญกับสถานการณ์ที่ไม่ปกติ โดยการบูรณาการข้อมูลด้านความมั่นคง ส่งเสริมการวางแผนแบบบูรณาการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติในทุกด้าน รวมถึงการบริหารประเทศที่ครอบคลุมทุกมิติอย่างครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ

4. พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 เป็นกฎหมายสำคัญของประเทศไทยที่กำหนดกรอบในการบริหารจัดการสาธารณภัย โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ทุกหน่วยงานของรัฐ ทุกภาคส่วนสามารถทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างมีประสิทธิภาพ ลดความสูญเสียจากสาธารณภัย ทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สิน และส่งเสริมการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านภัยพิบัติอย่างเป็นระบบ กำหนดแนวทางหลัก 3 ด้าน ดังนี้

4.1 การเตรียมความพร้อมก่อนเกิดภัยพิบัติ

4.1.1 การจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น

4.1.2 การกำหนดมาตรการเฝ้าระวัง เตือนภัย และการฝึกซ้อมรับมือสถานการณ์ฉุกเฉิน

4.1.3 การพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการภัยพิบัติ

4.2 การตอบสนองในระหว่างเกิดภัยพิบัติ

4.2.1 การระดมทรัพยากรและบุคลากรจากทุกหน่วยงาน เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย

4.2.2 การจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ

4.2.3 การจัดระบบอพยพประชาชนและให้การช่วยเหลือฉุกเฉิน

4.3 การฟื้นฟูภายหลังเกิดภัยพิบัติ

4.3.1 การฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐานและที่อยู่อาศัยของประชาชน

4.3.2 การเยียวยาผู้ประสบภัยทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม

4.3.3 การพัฒนาระบบการบริหารจัดการภัยพิบัติให้มีความเข้มแข็งมากขึ้นในอนาคต

โครงสร้างการบริหารจัดการสาธารณภัย

1) คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
1.1) มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นคณะกรรมการ

1.2) กำหนดนโยบายและมาตรการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในระดับชาติ

2) หน่วยงานรับผิดชอบระดับกระทรวง กรม และจังหวัด

2.1) ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจในการสั่งการในกรณีเกิดสาธารณภัย ในพื้นที่

2.2) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการดำเนินมาตรการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

3) ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติการฉุกเฉิน และให้ความช่วยเหลือประชาชน

5. แผนเตรียมพร้อมแห่งชาติและแผนบริหารวิกฤตการณ์ พ.ศ. 2566 – 2570 มิติที่ 1 การพัฒนาศักยภาพการเตรียมพร้อมของประเทศ และมิติที่ 2 การบริหารวิกฤตการณ์ระดับชาติ แผนเตรียมพร้อมแห่งชาติและแผนบริหารวิกฤตการณ์ พ.ศ. 2566 – 2570 เป็นแผนระดับที่ 3 ที่จัดทำขึ้นเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพการเตรียมพร้อมและการบริหารจัดการวิกฤตการณ์ระดับชาติ

5.1 มิติที่ 1: การพัฒนาศักยภาพการเตรียมพร้อมของประเทศ มุ่งเน้นการเสริมสร้างความพร้อมด้านทรัพยากรและการบูรณาการทรัพยากรที่จำเป็นของประเทศ เพื่อให้สามารถป้องกัน แก้ไข ตอบสนอง และบริหารจัดการวิกฤตการณ์ระดับชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีกลยุทธ์ที่สำคัญดังนี้

5.1.1 การเสริมสร้างความพร้อมด้านทรัพยากรตั้งแต่ภาวะปกติ: มุ่งเน้นการเตรียมทรัพยากรที่จำเป็น เช่น บุคลากร อุปกรณ์ และระบบสนับสนุน เพื่อให้พร้อมใช้งานเมื่อเกิดวิกฤตการณ์

5.1.2 การพัฒนาแนวทางบูรณาการทรัพยากรที่จำเป็นของประเทศ: สร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและไม่ซ้ำซ้อน

5.2 มิติที่ 2: การบริหารวิกฤตการณ์ระดับชาติ มุ่งเน้นการพัฒนากลไกระดับชาติในการรองรับวิกฤตการณ์ระดับชาติ และเชื่อมโยงกับกลไกระดับประเด็นภัยคุกคาม เพื่อให้การบริหารจัดการวิกฤตการณ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีกลยุทธ์ที่สำคัญดังนี้

5.2.1 การพัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการวิกฤตการณ์ระดับชาติ: ปรับปรุงระบบการสั่งการ การประเมิน และการติดตามสถานการณ์ เพื่อให้สามารถตอบสนองได้อย่างรวดเร็ว

5.2.2 การพัฒนากลไกการบริหารจัดการวิกฤตการณ์ระดับชาติ: จัดทำแผนคู่มือและแนวปฏิบัติในการบริหารวิกฤตการณ์ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีในการถ่ายทอดข้อมูล

6. แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 – 2570 วางแนวทางป้องกันรับมือ และฟื้นฟูจากสาธารณภัยในระดับประเทศ โดยกำหนดมาตรการและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย

6.1 สถานการณ์และแนวโน้มสาธารณภัยในประเทศไทย

6.1.1 สภาพปัจจุบัน: ประเทศไทยเผชิญสาธารณภัยหลากหลายรูปแบบ เช่น วาตภัย อุทกภัย ดินโคลนถล่ม แผ่นดินไหว ไฟป่า และภัยแล้ง ซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและกิจกรรมของมนุษย์ สาธารณภัยบางประเภท เช่น อุทกภัยและวาตภัย มีแนวโน้มความถี่และความรุนแรงเพิ่มขึ้น

6.1.2 แนวโน้มในอนาคต: การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอาจทำให้เกิดปรากฏการณ์ฝนตกหนักมากขึ้น ส่งผลให้อุทกภัยรุนแรงขึ้นความเสี่ยงจากภัยแผ่นดินไหวและดินโคลนถล่มยังคงมีในพื้นที่เฉพาะ เช่น พื้นที่ใกล้รอยเลื่อนปัญหามลพิษทางอากาศ (PM2.5) และโรคระบาดมีแนวโน้มเป็นภัยสำคัญที่ต้องจัดการในอนาคต

6.1.3 ปัจจัยเสี่ยงหลัก: การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ไม่สอดคล้องกับความเสี่ยงของพื้นที่การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไม่ยั่งยืนการเปลี่ยนแปลงประชากร เช่น การเพิ่มจำนวนประชากรกลุ่มเปราะบาง

6.1.4 ผลกระทบ: สาธารณภัยส่งผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สิน เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมในระดับกว้างมีความจำเป็นต้องพัฒนาความสามารถในการฟื้นฟูและรับมือของชุมชนและประเทศ

6.2 นโยบายและยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศไทยมีเป้าหมายสูงสุด คือ “การรู้รับ - ปรับตัว - ฟื้นเร็วทั่ว - อย่างยั่งยืน (Resilience)” โดยนำกรอบนโยบาย ยุทธศาสตร์ กรอบแนวคิดทั้งในและต่างประเทศ แนวโน้มสถานการณ์ภัยของโลกและประเทศไทยที่เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งบทเรียนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่ผ่านมา เพื่อทบทวน ปรับปรุง และจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 ให้เป็นไปตามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ โดยเมื่อคณะรัฐมนตรีอนุมัติแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติฉบับดังกล่าวแล้ว ให้นหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องปฏิบัติการให้เป็นไปตามแผนดังกล่าวและใช้เป็นแผนแม่บท (Master Plan) ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

6.2.1 นโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

1) มุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยด้วยการสร้างความตระหนักรู้ให้ทุกภาคส่วนของสังคมไทย เข้าใจความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้ครอบคลุมทุกมิติ เพื่อนำไปประเมินความเสี่ยงและการใช้ข้อมูลความเสี่ยงประกอบการวางแผน และการตัดสินใจอย่างรู้เท่าทันภัย

2) ส่งเสริมการวิจัยและประยุกต์ใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี และภูมิปัญญา โดยการยกระดับศักยภาพการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ

3) เสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยร่วมกับหน่วยงานเครือข่ายทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศให้ครอบคลุม ทุกมิติ

4) เสริมสร้างความเข้มแข็งการบริหารจัดการกับทุกภาคส่วนให้ยกระดับมาตรฐานระบบการจัดการในภาวะฉุกเฉินของประเทศให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการสาธารณภัยทุกระดับ พร้อมทั้งการบรรเทาทุกข์และช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ประสบภัยได้อย่างรวดเร็ว ทัวถึง และทันต่อเหตุการณ์

5) พัฒนาระบบการฟื้นฟูอย่างยั่งยืนโดยจัดให้มีการซ่อมสร้างและฟื้นฟูให้กลับคืนสู่สภาวะปกติโดยเร็วหรือให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม เพื่อลดความเสี่ยงเดิมและป้องกันความเสี่ยงใหม่

6.2.2 วัตถุประสงค์ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อกำหนดทิศทางการดำเนินการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศให้ไปสู่เป้าหมายเดียวกันอย่างเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งการกำหนดมาตรฐานเป้าหมายและการปฏิบัติงานให้มีความเชื่อมโยงในทุกระดับโดยแบ่งเป็นสองส่วนหลัก ได้แก่ ภาคการพัฒนาในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพ และภาคการปฏิบัติในการจัดการสาธารณภัยให้มีมาตรฐาน ดังนั้น เพื่อให้ทุกภาคส่วนจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยอย่างบูรณาการจึงกำหนดให้แผน มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1) เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการปฏิบัติ (Concept of Operations: CONOPs) ให้แก่หน่วยงานทุกภาคส่วน ได้แก่ องค์กรภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาสังคม ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างบูรณาการเป็นระบบ และมีทิศทางเดียวกัน

2) เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติและทิศทางการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัย ซึ่งเป็นที่ยอมรับมาประยุกต์ใช้ ให้สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย และสามารถนำไปปรับใช้จัดทำแผนทุกระดับ เพื่อให้การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยมีประสิทธิภาพ และเกิดผลสัมฤทธิ์ เช่น แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด/กรุงเทพมหานคร แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนปฏิบัติการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านต่าง ๆ เป็นต้น

3) เพื่อพัฒนาขีดความสามารถการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ประกอบด้วย การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction) การจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Management) และการฟื้นฟูให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer) ตั้งแต่ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด ถึงระดับประเทศ และระดับนานาชาติ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายสูงสุด คือ “การรู้รับ - ปรับตัว - ฟื้นเร็วทั่ว - อย่างยั่งยืน (Resilience)”

6.3 ระดับการจัดการสาธารณสุขของประเทศไทย การจัดการสาธารณสุขแบ่งออกเป็น 4 ระดับ ขึ้นอยู่กับพื้นที่ ประชากร ความซับซ้อน และความสามารถในการจัดการสาธารณสุข ดังนี้

6.3.1 สาธารณภัยขนาดเล็ก (ระดับ 1) ผู้มีอำนาจ: ผู้อำนวยการอำเภอ ผู้อำนวยการท้องถิ่น หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร โดยมีองค์กรปฏิบัติ ได้แก่ กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ สำนักงานเขต เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล

6.3.2 สาธารณภัยขนาดกลาง (ระดับ 2) ผู้มีอำนาจ: ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร โดยมีองค์กรปฏิบัติได้แก่ ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ประจำจังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร

6.3.3 สาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) ผู้มีอำนาจ: รองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายหรือผู้อำนวยการกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยมีองค์กรปฏิบัติได้แก่ ศูนย์บัญชาการส่วนหน้าของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

6.3.4 สาธารณภัยร้ายแรง (ระดับ 4) ผู้มีอำนาจ: นายกรัฐมนตรี โดยมีองค์กรปฏิบัติได้แก่ กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ทำหน้าที่ร่วมกับหน่วยงานระดับชาติและนานาชาติ

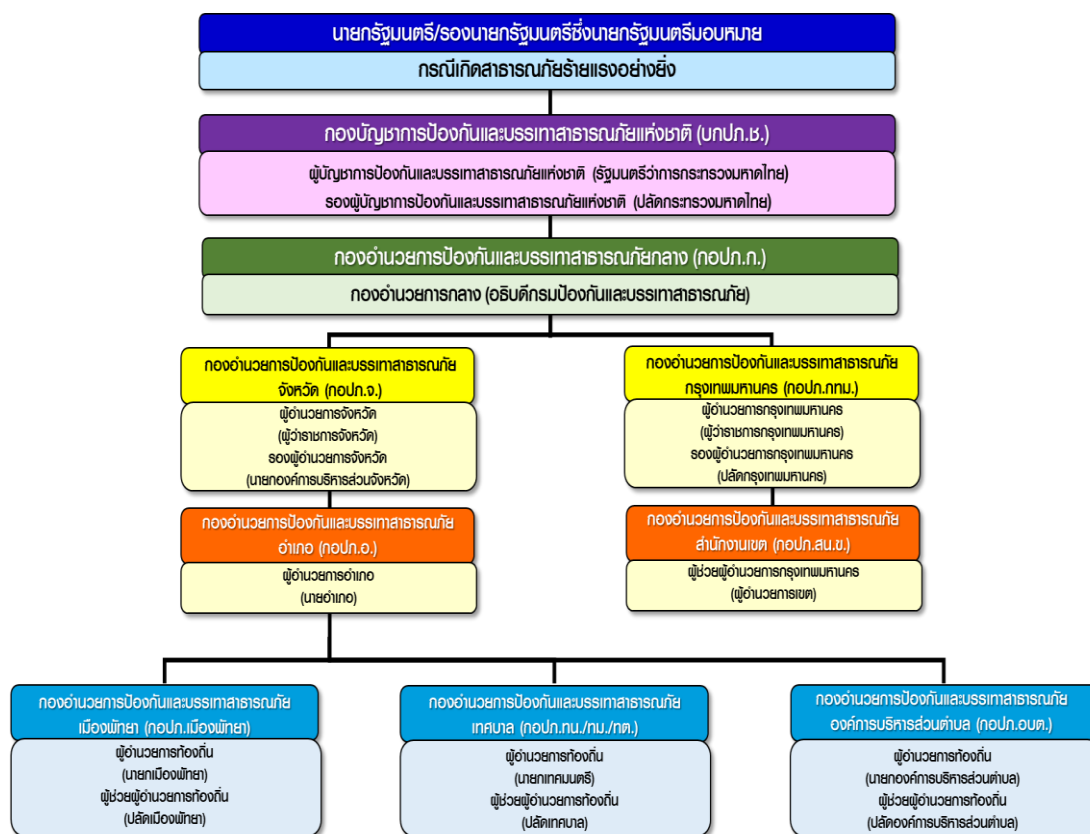
6.4 กลไกการจัดการความเสี่ยงสาธารณสุขของประเทศไทย

6.4.1 ระดับนโยบาย: คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.) กำหนดนโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับชาติ บูรณาการระบบระหว่างหน่วยงานของรัฐและเอกชนให้มีประสิทธิภาพ โดยมีคณะกรรมการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ (กปอ.) เสนอแนวทางและมาตรการป้องกันอุบัติภัยต่อคณะรัฐมนตรี

6.4.2 ระดับปฏิบัติ: การประเมินความเสี่ยง: ดำเนินการในทุกระดับ (ชาติ จังหวัด ท้องถิ่น) เพื่อพัฒนาแผนและมาตรการที่ตอบสนองต่อความเสี่ยงในพื้นที่ระบบบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command System - ICS): ใช้เป็นเครื่องมือให้การปฏิบัติในภาวะฉุกเฉินมีความเป็นเอกภาพมากขึ้น

6.4.3 การบูรณาการ: ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทุกภาคส่วน เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาคเอกชน และภาคประชาสังคม สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขอย่างยั่งยืน

6.4.4 การสื่อสารและการมีส่วนร่วม: ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความเสี่ยงในพื้นที่สร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อเตรียมพร้อมรับมือ ป้องกัน และฟื้นฟู จากสาธารณภัย

ภาพที่ 7 กลไกการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศไทย

7. แผนบรรเทาสาธารณภัยกลาโหม 2564: นโยบายและยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 มีเป้าหมายมุ่งสู่ “การรู้รับ ปรับตัว - ฟื้นเร็วทั่ว - อย่างยั่งยืน” (Resilience) โดยนำกรอบนโยบาย ยุทธศาสตร์ และกรอบแนวคิด ทั้งในและต่างประเทศ

7.1 นโยบายของกระทรวงกลาโหมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

7.1.1 การสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจะต้องดำเนินการในลักษณะ เชิงรุก ด้วยการส่งเสริมการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ตั้งแต่ระดับชุมชนจนถึงระดับชาติ ตามศักยภาพขีดความสามารถและคุณลักษณะของแต่ละหน่วย เพื่อลดความสูญเสีย และผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนรวมทั้งเพื่อให้ชุมชนสามารถปรับตัวต่อผลกระทบจากสาธารณภัยได้อย่างยั่งยืน

7.1.2 การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจำเป็นต้องสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยมุ่งเน้นการบูรณาการทรัพยากรที่จำเป็นต่าง ๆ ทั้งในเรื่องบุคลากร เครื่องมือ และอุปกรณ์ ให้สามารถนำมาใช้ ในการจัดการในภาวะฉุกเฉินได้อย่างทันต่อสถานการณ์ และมีประสิทธิภาพ

7.1.3 การจัดการในภาวะฉุกเฉินในพื้นที่ ประสบสาธารณภัยจะต้องเป็นเอกภาพ โดยมีผู้บัญชาการเหตุการณ์เพียงคนเดียว ภายใต้ระบบการบัญชาการเหตุการณ์ที่ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การปฏิบัติการช่วยเหลือประสบสาธารณภัยเป็นไปได้อย่างทันเวลา และลดการสูญเสียให้ได้มากที่สุด รวมทั้งให้ประสานงาน และวางแผนร่วมกับกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในแต่ละระดับตั้งแต่ภาวะปกติ

7.1.4 นขต.ศบภ.ภท. และ ศบภ. เหล่าทัพ ต้องจัดให้มีระบบการติดต่อ สื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ตั้งแต่ภาวะปกติและต้องดำเนินการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย ณ บริเวณที่ตั้งของหน่วยทหาร และในพื้นที่รับผิดชอบตามแผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม รวมทั้งจัดเตรียมกำลังพลและยุทโธปกรณ์ ให้มีความพร้อมรับมือกับสถานการณ์ภัยพิบัติต่าง ๆ และเข้าร่วมการฝึกกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความพร้อมและสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วย

7.1.5 นขต.ศบภ.ภท. และ ศบภ. เหล่าทัพ ต้องจัดการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน และให้ความช่วยเหลือประชาชน โดยเร็วที่สุด เพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้นให้มี ความเสียหายน้อยที่สุด ทั้งต่อกำลังพลและทรัพย์สินของทางราชการ รวมถึงชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนด้วย

7.1.6 การสนับสนุนในห้วงการฟื้นฟูให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล โดยมุ่งเน้นการซ่อมสร้างและฟื้นฟูสภาพให้กลับคืนสู่สภาพเดิมโดยเร็วหรือทำให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม

7.1.7 การเสริมสร้างความร่วมมือกับมิตรประเทศและองค์การระหว่างประเทศในการจัดการ ความเสี่ยงจากสาธารณภัย ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อพัฒนาให้การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของกระทรวงกลาโหมและประเทศมีมาตรฐานสากล ทั้งในด้านการจัดการด้านบุคลากร เครื่องมือ และยุทโธปกรณ์

7.2 แนวปฏิบัติในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย กระทรวงกลาโหมเป็นหน่วยงานที่มีศักยภาพและความพร้อมทั้งในด้านกำลังพล เครื่องมือและยุทโธปกรณ์ ซึ่งสามารถสนับสนุนการดำเนินการของส่วนราชการต่าง ๆ เพื่อให้การลดความเสี่ยงจาก สาธารณภัยในพื้นที่ต่าง ๆ สัมฤทธิ์ผล และช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติได้อย่างทันทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม จะต้องคำนึงถึงการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยบริเวณที่ตั้งของหน่วยทหารด้วย เพื่อให้ยังรักษา

ขีดความสามารถในการสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ แม้ในยามที่หน่วยต้องเผชิญกับสาธารณภัยที่เกิดขึ้น ดังนั้น เพื่อให้การสนับสนุนการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงให้ นขต.ศบภ.ภท. และ ศบภ.เหล่าทัพ พิจารณาดำเนินการ ดังนี้

7.2.1 สร้างระบบการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้มีมาตรฐาน

1) มอบหมายผู้แทนกระทรวงกลาโหม ในคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ อำเภอและจังหวัด (ก.ช.ภ.อ./ก.ช.ภ.จ.) และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอและจังหวัด (กปภ.อ./กปภ.จ.) ตามการแบ่งมอบพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยทหาร ประกอบแผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม

2) พัฒนาชุดประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย และชุดประเมินสาธารณภัยให้กับหน่วยทหาร ในแต่ละระดับ

3) การจัดทำแผนงานและโครงการเกี่ยวกับการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย รวมถึงการจัดทำดัชนีความเสี่ยงและแผนที่เสี่ยงภัยของหน่วย

7.2.2 พัฒนามาตรการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

1) การป้องกันและลดผลกระทบจากสาธารณภัย เป็นการดำเนินการในห้วงก่อนเกิดภัย เพื่อลดโอกาสหรือความรุนแรงที่อาจจะเกิดขึ้นจากสาธารณภัยต่าง ๆ

2) การเตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณภัย โดยการเสริมสร้างองค์ความรู้ ขีดความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ให้พร้อมรับมือกับสาธารณภัย

3) การแจ้งเตือนภัยให้เฝ้าระวัง ติดตามสถานการณ์ ผ่านระบบการแจ้งเตือนภัยของ หน่วยงานที่รับผิดชอบ รวมทั้งหน่วยงานของกระทรวงกลาโหมที่มีขีดความสามารถ

4) ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนและทุกระดับสร้างแนวทางปฏิบัติในการลดความเสี่ยง

5) การพัฒนาขีดความสามารถของหน่วยบรรเทาสาธารณภัยของแต่ละหน่วยในทุกระดับ

7.3 แนวทางการปฏิบัติในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย

7.3.1 การปฏิบัติการ ระยะ 24 ชั่วโมงแรก เน้นการค้นหาผู้รอดชีวิตการรักษายาบาล ผู้บาดเจ็บ การแจกจ่ายน้ำดื่ม อาหารปรุงสำเร็จ เสื้อผ้าฯลฯ

7.3.2 การปฏิบัติการระยะ 24 - 48 ชั่วโมง เน้นการค้นหาผู้รอดชีวิต และทรัพย์สิน สืบหาญาติ จัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว การรักษาพยาบาล การจัดการศพ อาหาร น้ำดื่ม ยารักษาโรค และเครื่องครัว

7.3.3 การปฏิบัติการระยะ 48 - 72 ชั่วโมง เน้นการค้นหา ผู้รอดชีวิต การสืบหาญาติ การรักษาพยาบาลการจัดการศพ การสงเคราะห์เบื้องต้น เงินชดเชยการค้นหาทรัพย์สินและข้อมูลการให้ความช่วยเหลือ ฯลฯ

7.3.4 การปฏิบัติการค้นหาหลังระยะ 72 ชั่วโมงขึ้นไป ให้พิจารณาสนับสนุนการปฏิบัติการค้นหาระยะ 24 - 72 ชั่วโมงแรก โดยเน้นการช่วยเหลือชีวิตผู้ประสบภัยเป็นความเร่งด่วนแรก ตามด้วยทรัพย์สิน พร้อมทั้งสนับสนุนการปฏิบัติงานให้ครอบคลุมและทั่วถึง ตลอดจนการสืบเปลี่ยน หมุนเวียนกำลังพล เพื่อฟื้นฟูกำลังพลให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง ฯลฯ

7.4 การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม ขึ้นการปฏิบัติ แบ่งออกเป็น 4 ชั้น ประกอบด้วย

7.4.1 ชั้นเตรียมการก่อนการเกิดภัย

- 1) วางแผนจัดเตรียมทรัพยากร เช่น บุคลากร ยุทโธปกรณ์และงบประมาณ
- 2) ฝึกซ้อมสถานการณ์จำลองเพื่อสร้างความพร้อมและลดความเสี่ยง
- 3) สร้างเครือข่ายการแจ้งเตือนภัยที่ครอบคลุม

7.4.2 ชั้นก่อนการเกิดภัย

1) ประเมินความเสี่ยงและจัดทำมาตรการลดผลกระทบ เช่น การก่อสร้างระบบป้องกัน

- 2) ออกประกาศแจ้งเตือนภัยแก่ประชาชน
- 3) เสริมสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่นและนานาชาติ

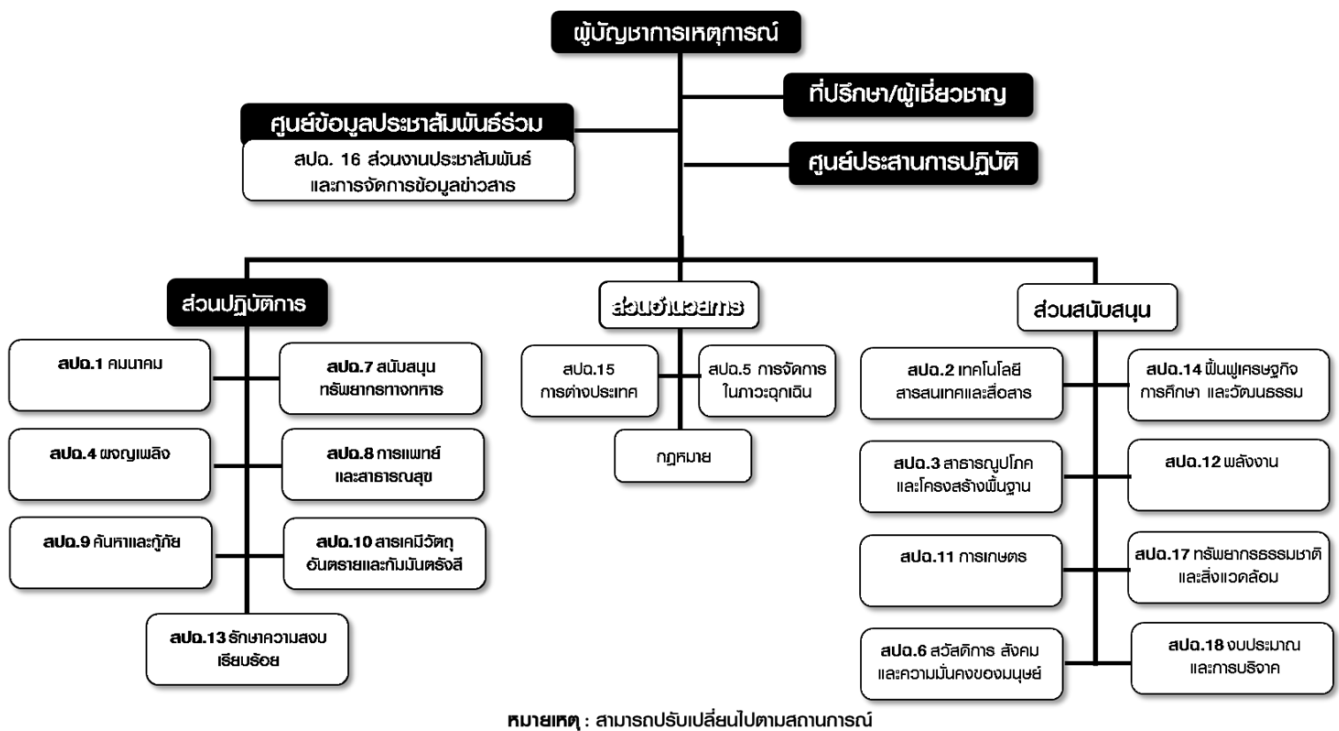
7.4.3 ชั้นระหว่างเกิดภัย

1) ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างรวดเร็ว เช่น การอพยพ การรักษาพยาบาล

- 2) ใช้ระบบสื่อสารประสานงานระหว่างหน่วยงานเพื่อควบคุมสถานการณ์
- 3) จัดส่งทรัพยากร เช่น อาหาร น้ำ และที่พักพิง

7.4.4 ชั้นหลังการเกิดภัย

- 1) ฟื้นฟูสภาพพื้นที่ เช่น การซ่อมแซมโครงสร้างพื้นฐาน
- 2) ช่วยเหลือและสนับสนุนผู้ประสบภัยกลับสู่สภาพปกติ
- 3) วางแผนพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อป้องกันภัยในอนาคต

ภาพที่ 7 โครงสร้างกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ที่มีการสถาปนา สปอ. เต็มรูปแบบ

8. แผนบรรเทาสาธารณภัยกองทัพไทย 2564

8.1 สถานการณ์และแนวโน้มสาธารณภัย สาธารณภัยเป็นภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สิน เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมทั้งในระดับโลกและประเทศไทย โดยสถานการณ์ปัจจุบันบ่งชี้ว่าภัยพิบัติมีความถี่และรุนแรงเพิ่มขึ้น อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การเพิ่มขึ้นของประชากร และการพัฒนาเมืองในพื้นที่เสี่ยง

8.1.1 ในระดับโลก การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม แผ่นดินไหว ภัยแล้ง และไฟป่า ซึ่งมีความรุนแรง และเกิดขึ้นในพื้นที่กว้าง นอกจากนี้ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไม่ยั่งยืนยังส่งผลให้ระบบนิเวศเสื่อมโทรม และเพิ่มความเปราะบางต่อภัยพิบัติ สถิติจากศูนย์วิจัยการระบาวิทยาภัยพิบัติ (CRED) ระบุว่าในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (2551–2560) มีภัยพิบัติเฉลี่ย 343 ครั้งต่อปี โดยทวีปเอเชียเป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด

8.1.2 สำหรับประเทศไทย สถานการณ์สาธารณสุขภัยที่พบบ่อย ได้แก่ อุทกภัย วาตภัยและภัยแล้งอันเนื่องมาจากมรสุม พายุหมุนเขตร้อนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภัยพิบัติใหม่ เช่น มลพิษทางอากาศ PM 2.5 โรคระบาด COVID-19 และภัยจากสารเคมี ยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพและเศรษฐกิจของประเทศอย่างรุนแรง

8.1.3 ในด้านการจัดการความเสี่ยง ประเทศไทยและนานาชาติให้ความสำคัญกับการบูรณาการการดำเนินงานตามกรอบแนวคิด เช่น กรอบการดำเนินงานเซนได (Sendai Framework) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยมุ่งลดความเสี่ยงจากสาธารณสุข การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน การเตรียมพร้อมของชุมชน และการฟื้นฟูพื้นที่เสี่ยง การศึกษาพบว่าการลงทุน 1 ดอลลาร์ ในมาตรการป้องกันสามารถลดความเสียหายจากภัยพิบัติได้ถึง 7 ดอลลาร์

8.1.4 บทเรียนจากอดีต เน้นย้ำถึงความสำคัญของการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน ความร่วมมือระหว่างประเทศ การใช้เทคโนโลยี และการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการภัยพิบัติ การวางแผนเชิงรุก การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการส่งเสริมความรู้แก่ประชาชนเป็นหัวใจสำคัญที่จะช่วยลดผลกระทบและสร้างความยั่งยืนในระยะยาว

8.2 การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นกระบวนการที่มุ่งลดผลกระทบจากภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้น รวมถึงการฟื้นฟูพื้นที่และ ประชาชนหลังเกิดภัยให้กลับสู่สภาพปกติอย่างยั่งยืน กระบวนการนี้ครอบคลุมทั้งการเตรียมความพร้อม การตอบสนองอย่างมีประสิทธิภาพ และการฟื้นฟูในระยะยาว โดยมีแนวทางดังต่อไปนี้:

8.2.1 การเตรียมการ (Preparedness) การเตรียมการถือเป็นขั้นตอนสำคัญเพื่อเสริมสร้างความพร้อมในการเผชิญกับสาธารณสุข หน่วยงานต่าง ๆ ต้องจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ครอบคลุมทุกมิติ เช่น การจัดทำฐานข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัย การพัฒนาระบบเตือนภัยล่วงหน้า การฝึกซ้อมแผนรับมือภัยพิบัติอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันภัย

8.2.2 การป้องกันและลดผลกระทบ (Prevention and Mitigation) การป้องกันและลดผลกระทบจากสาธารณสุขเกี่ยวข้องกับการดำเนินมาตรการเชิงรุก เช่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้สามารถรองรับภัยพิบัติได้ การฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การปลูกป่าเพื่อป้องกันน้ำป่าไหลหลาก การจัดการน้ำเพื่อป้องกันน้ำท่วม และการกำหนดแนวเขตพื้นที่ปลอดภัย นอกจากนี้ การออกกฎหมายและบังคับใช้ระเบียบที่เกี่ยวข้องเป็นสิ่งจำเป็นในการป้องกันภัยพิบัติที่เกิดจากมนุษย์

8.2.3 การตอบสนอง (Response) เมื่อเกิดสาธารณภัย การตอบสนองที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพเป็นสิ่งสำคัญในการลดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องบูรณาการการทำงานระหว่างกันและดำเนินการช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ภัยพิบัติ เช่น การอพยพประชาชน การจัดตั้งศูนย์พักพิง การแจกจ่ายสิ่งของจำเป็น เช่น อาหาร น้ำ และยา ตลอดจนการให้บริการด้านการแพทย์ฉุกเฉิน

8.2.4 การฟื้นฟูและสร้างความยั่งยืน (Recovery) หลังสิ้นสุดสาธารณภัย การฟื้นฟูพื้นที่และชุมชนที่ได้รับผลกระทบเป็นขั้นตอนสำคัญที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การซ่อมแซมโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน สะพาน และระบบไฟฟ้า รวมถึงการช่วยเหลือประชาชนในการฟื้นฟูบ้านเรือน การส่งเสริมอาชีพและเศรษฐกิจชุมชนเป็นแนวทางที่ช่วยให้พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบกลับคืนสู่ภาวะปกติอย่างยั่งยืน

8.2.5 การสร้างความร่วมมือและการพัฒนาความรู้ (Collaboration and Knowledge Development) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไม่สามารถดำเนินการได้โดยลำพัง จำเป็นต้องมีความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรระหว่างประเทศ รวมถึงการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการรับมือภัยพิบัติ การเผยแพร่ความรู้และการฝึกอบรมให้กับประชาชน เพื่อให้เกิดความตระหนักรู้และสามารถรับมือกับสถานการณ์ภัยพิบัติได้ด้วยตนเอง

8.3 หลักการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยเป็นกระบวนการที่มุ่งลดความเสียหายและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจาก สาธารณภัยในอนาคต โดยอาศัยการประเมินความเสี่ยง การวางแผนเชิงรุก และการดำเนินงานที่เป็นระบบ ซึ่งครอบคลุมหลักการสำคัญดังนี้:

8.3.1 การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) เป็นขั้นตอนพื้นฐานในการจัดการสาธารณภัย โดยเริ่มจากการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ความเสี่ยงในแต่ละพื้นที่ เช่น ความถี่ของการเกิดภัยพิบัติ ความรุนแรง และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น การประเมินนี้ช่วยให้สามารถกำหนดลำดับความสำคัญของพื้นที่เสี่ยงภัยและวางมาตรการป้องกันที่เหมาะสม

8.3.2 การป้องกันและลดความเสี่ยง (Risk Prevention and Mitigation) การดำเนินมาตรการลดความเสี่ยงควรเริ่มจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ทนทานต่อภัยพิบัติ เช่น เขื่อนกั้นน้ำท่วม ระบบระบายน้ำ และการออกแบบอาคารให้รองรับแผ่นดินไหว รวมถึงส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน การปลูกป่าและการอนุรักษ์ธรรมชาติช่วยลดความรุนแรงของภัยพิบัติ

8.3.3 การเตรียมพร้อม (Preparedness) การเตรียมพร้อมเป็น การเสริมสร้างศักยภาพของหน่วยงานและชุมชนในการรับมือภัยพิบัติ เช่น การพัฒนาระบบเตือน ภัยล่วงหน้า การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่และประชาชน การจัดทำแผนฉุกเฉิน และการซ้อมแผนจำลอง สถานการณ์ เพื่อให้ทุกฝ่ายพร้อมตอบสนองอย่างมีประสิทธิภาพ

8.3.4 การตอบสนองและฟื้นฟู (Response and Recovery) เมื่อเกิด สาธารณภัย การตอบสนองอย่างรวดเร็วและมีระบบเป็นสิ่งจำเป็น เช่น การอพยพประชาชน การช่วยเหลือผู้ประสบภัย และการฟื้นฟูพื้นที่ในระยะยาว รวมถึงการจัดการทรัพยากร เพื่อสนับสนุนการฟื้นตัว เช่น การซ่อมแซมโครงสร้างพื้นฐาน การสนับสนุนด้านอาชีพ และการ พัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งขึ้น

8.3.5 การบูรณาการและความร่วมมือ (Integration and Collaboration) การจัดการความเสี่ยงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และองค์กรระหว่าง ประเทศ โดยเน้นการทำงานแบบบูรณาการ ทั้งในระดับนโยบายและการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการ เชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน และสามารถจัดการภัยพิบัติได้อย่างครอบคลุม

8.3.6 การใช้เทคโนโลยีและข้อมูล (Technology and Information Management) การนำเทคโนโลยี เช่น ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) และการวิเคราะห์ข้อมูลแบบ เร็วใหม่มาใช้ในกระบวนการจัดการความเสี่ยง ช่วยให้เราสามารถติดตามสถานการณ์และตัดสินใจได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

8.3.7 การประเมินและปรับปรุง (Monitoring and Evaluation) การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเป็นขั้นตอนสำคัญในการพัฒนากลยุทธ์การจัดการความ เสี่ยงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น การเรียนรู้จากประสบการณ์และบทเรียนจากอดีตสามารถช่วยให้ การจัดการสาธารณภัยมีประสิทธิภาพในระยะ

8.4 การจัดการสาธารณภัยของกองทัพไทย กองทัพไทยมีบทบาทสำคัญในการ จัดการสาธารณภัย โดยเน้นการสนับสนุนภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การ เตรียมความพร้อม การตอบสนองเมื่อเกิดภัย และการฟื้นฟู หลังภัยพิบัติ ด้วยความพร้อมของ บุคลากร ยุทโธปกรณ์ และโครงสร้างการบริหารจัดการที่ครอบคลุมทั่วประเทศ

8.4.1 แนวความคิดการจัดการสาธารณภัยของกองทัพไทย กองทัพไทยมุ่ง ดำเนินการตามหลัก "การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย" โดยเปลี่ยนจากการรับมือแบบเฉพาะ หน้าเป็นการจัดการเชิงรุกและยั่งยืน มีเป้าหมายสำคัญคือการป้องกันลดผลกระทบ และฟื้นฟู ผู้ประสบภัยให้กลับสู่สภาพปกติ

8.4.2 การสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกองทัพอากาศไทยจัดตั้ง ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยทั้งในระดับกองบัญชาการและเหล่าทัพ ได้แก่

- 1) ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองบัญชาการกองทัพอากาศ
- 2) ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก
- 3) ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพอากาศเรือ
- 4) ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพอากาศ

แต่ละหน่วยมีภารกิจหลักในการเตรียมความพร้อมของบุคลากรและ ยุทโธปกรณ์ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

8.4.3 การตอบสนองต่อสาธารณภัย เมื่อเกิดสาธารณภัยกองทัพอากาศไทยจะระดม กำลังพล ยานพาหนะ และยุทโธปกรณ์ เข้าช่วยเหลือพื้นที่ประสบภัย เช่น การอพยพประชาชน การ จัดตั้งศูนย์พักพิง การจัดหาอาหารและน้ำสะอาด รวมถึงการให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉิน

8.4.4 การฟื้นฟูหลังเกิดภัย กองทัพอากาศให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูในระยะ ยาว โดยการซ่อมแซมโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน สะพาน และระบบสาธารณูปโภค ตลอดจนการ สนับสนุนประชาชนในการกลับคืนสู่ชีวิตปกติ เช่น การฟื้นฟูที่อยู่อาศัย และการส่งเสริมอาชีพ

8.4.5 การบูรณาการการทำงานและความร่วมมือ กองทัพอากาศไทยดำเนินการจัดการสา ธารณภัยอย่างบูรณาการ โดยร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรระหว่างประเทศ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งในด้านการเตรียมพร้อม การปฏิบัติงาน และ การฟื้นฟู

8.5 แนวทางการขับเคลื่อนแผนบรรเทาสาธารณภัยกองทัพอากาศไทยและ การประเมินผล การขับเคลื่อนแผนบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพอากาศไทยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การ จัดการสาธารณภัยมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และครอบคลุมทุกมิติ โดยเน้นการนำแผนไปสู่การ ปฏิบัติจริง การติดตามประเมินผล และการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างความพร้อมและลด ผลกระทบจากภัยพิบัติ

8.5.1 การขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ กองทัพอากาศไทยดำเนินการถ่ายทอดแผน บรรเทาสาธารณภัยไปยังทุกหน่วยงานในกองบัญชาการและเหล่าทัพ พร้อมจัดทำแนวทางปฏิบัติที่ ชัดเจน โดยให้ความสำคัญกับการบูรณาการระหว่างหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกประเทศ การฝึกอบรมและซักซ้อมแผนจำลองสถานการณ์เป็นประจำช่วยเสริมสร้างความพร้อมในทุกระดับ

8.5.2 การติดตามและประเมินผล กองทัพอากาศกำหนดระบบติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ โดยเน้นการรวบรวมข้อมูลจากหน่วยปฏิบัติในพื้นที่ การวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน และการสรุปบทเรียนจากเหตุการณ์ที่ผ่านมา การประเมินผลเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนากลยุทธ์และปรับปรุงแผนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

8.5.3 การพัฒนาระบบงานและเทคโนโลยี กองทัพอากาศพัฒนาระบบการจัดการสาธารณสุขให้มีความทันสมัย โดยนำเทคโนโลยี เช่น ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) และการวิเคราะห์ข้อมูลแบบเรียลไทม์มาใช้ในกระบวนการวางแผนและตัดสินใจ การใช้เทคโนโลยีช่วยเพิ่มความแม่นยำและความรวดเร็วในการตอบสนองต่อสาธารณสุข

8.5.4 การทบทวนและปรับปรุงแผน กองทัพอากาศดำเนินการทบทวนแผนบรรเทาสาธารณภัยอย่างสม่ำเสมอ โดยพิจารณาจากผลการประเมิน ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และบทเรียนจากเหตุการณ์ที่ผ่านมา เพื่อปรับปรุงแนวทางปฏิบัติและมาตรการให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

8.5.5 การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ กองทัพอากาศส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศในภูมิภาคและองค์กรระหว่างประเทศ เช่น อาเซียนและองค์การสหประชาชาติ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดการสาธารณสุขที่ซับซ้อนและส่งผลกระทบในระดับข้ามพรมแดน

8.6 การสนับสนุนจากศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทางทหาร(ศบภ.ทท.) ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 จะดำเนินการไม่ให้เกิดผลกระทบต่อขีดความสามารถในการป้องกันประเทศ โดยมีแนวทางการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามระดับการจัดการสาธารณสุข 4 ระดับ ดังนี้

8.6.1 ระดับ 1 (สาธารณสุขขนาดเล็ก): เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วไปหรือมีขนาดเล็ก ซึ่งผู้รับผิดชอบ ได้แก่ ผู้อำนวยการอำเภอหรือผู้อำนวยการท้องถิ่น มีอำนาจในการจัดการสถานการณ์ โดยกองทัพอากาศจะสนับสนุนกำลังพลและยุทโธปกรณ์ เพื่อช่วยเหลือประชาชนตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอำเภอหรือพื้นที่ที่ได้รับการร้องขอและรายงานผลการปฏิบัติให้ ศบภ.ทท. ทราบ

8.6.2 ระดับ 2 (สาธารณสุขขนาดกลาง): เป็นสถานการณ์ขนาดกลางที่มีความรุนแรงมากขึ้น ผู้อำนวยการจังหวัดหรือกรุงเทพมหานครจะเป็นผู้รับผิดชอบ ในการควบคุมสถานการณ์ โดยกองทัพอากาศจะสนับสนุนการช่วยเหลือประชาชนและหน่วยงาน ในพื้นที่ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของจังหวัดหรือพื้นที่ที่ได้รับการร้องขอ

8.6.3 ระดับ 3 (สาธารณภัยขนาดใหญ่): สถานการณ์ที่มีผลกระทบอย่างรุนแรงและต้องการผู้เชี่ยวชาญหรืออุปกรณ์พิเศษในการช่วยเหลือ ผู้อำนวยการกลางหรือผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติจะมีอำนาจในการควบคุมสถานการณ์ โดยกองทัพอากาศจะสนับสนุนการจัดส่งกำลังพลและยุทโธปกรณ์ไปยังพื้นที่ที่ได้รับการร้องขอร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ศบภ.กท. และ ศบภ. เหล่าทัพ

8.6.4 ระดับ 4 (สาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง): สถานการณ์ที่รุนแรงและต้องการการระดมความช่วยเหลือจากทุกภาคส่วน นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี ที่ได้รับมอบหมายจะรับผิดชอบในการควบคุมสถานการณ์ โดยกองทัพอากาศจะสนับสนุนการส่งกำลังพลและยุทโธปกรณ์ไปยังพื้นที่ที่ได้รับการร้องขอตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ เพื่อแก้ไขสถานการณ์จนกว่าจะกลับเข้าสู่ภาวะปกติ

ระดับ	การจัดการ	ฝ่ายพลเรือน	ฝ่ายทหาร
1	สาธารณภัยขนาดเล็ก	ผู้อำนวยการอำเภอ ผู้อำนวยการท้องถิ่น และ/หรือ ผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร ควบคุมและสั่งการ	หน่วยทหารในพื้นที่ นพค. มทบ. ศบภ.ทท./ศบภ.บก.ทท. หน่วยทหารในพื้นที่ของ บก.ทท. และเหล่าทัพติดตามสถานการณ์
2	สาธารณภัยขนาดกลาง	ผู้อำนวยการจังหวัด หรือ ผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร ควบคุม สั่งการและบัญชาการ	สนภ. นขต.ทบ. ทรภ. หน่วยทหารในพื้นที่ของ บก.ทท. และเหล่าทัพติดตามสถานการณ์
3	สาธารณภัยขนาดใหญ่	ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ควบคุม สั่งการและบัญชาการ	ศบภ.กท. (รฆว.กท.) ศบภ.สป. ศบภ.ทท. ศบภ.บก.ทท. ศบภ.ทบ. ศบภ.ทร. ศบภ.ทอ.
4	สาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง	นายกรัฐมนตรี หรือ รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย ควบคุม สั่งการและบัญชาการ	ศบภ.กท. (รฆว.กท.) ศบภ.สป. ศบภ.ทท. ศบภ.บก.ทท. ศบภ.ทบ. ศบภ.ทร. ศบภ.ทอ.

9. แผนบรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก 2564

9.1 กำหนดแนวทางในการสนับสนุนการบรรเทาสาธารณภัย ให้กับ ส่วนราชการที่รับผิดชอบ

9.2 จัดตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก(ศบภ.ทบ.) มีบทบาทในการสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกัน แก้ไข บรรเทาภัยพิบัติที่เกิดจากสาธารณภัย รวมทั้งช่วยเหลือผู้ประสบเหตุตามขอบเขตอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย โดยมี **ผู้บัญชาการทหารบก** เป็น **ผู้อำนวยการศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก**(ผอ.ศบภ.ทบ.) โดยมีการแบ่งการจัดส่วนออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) ส่วนบังคับบัญชาอันมีหน้าที่ในการอำนวยการประสานงานและควบคุมการปฏิบัติของหน่วยในการจัดการสาธารณภัย 2) ส่วนปฏิบัติการ อันได้แก่กองทัพบก หน่วยขึ้นตรงกองทัพบกซึ่งจะมีหน้าที่เป็นหน่วยปฏิบัติการหลักและ 3) ส่วนสนับสนุน ได้แก่ กรมฝ่ายยุทธบริการ และกรมฝ่ายกิจการพิเศษ

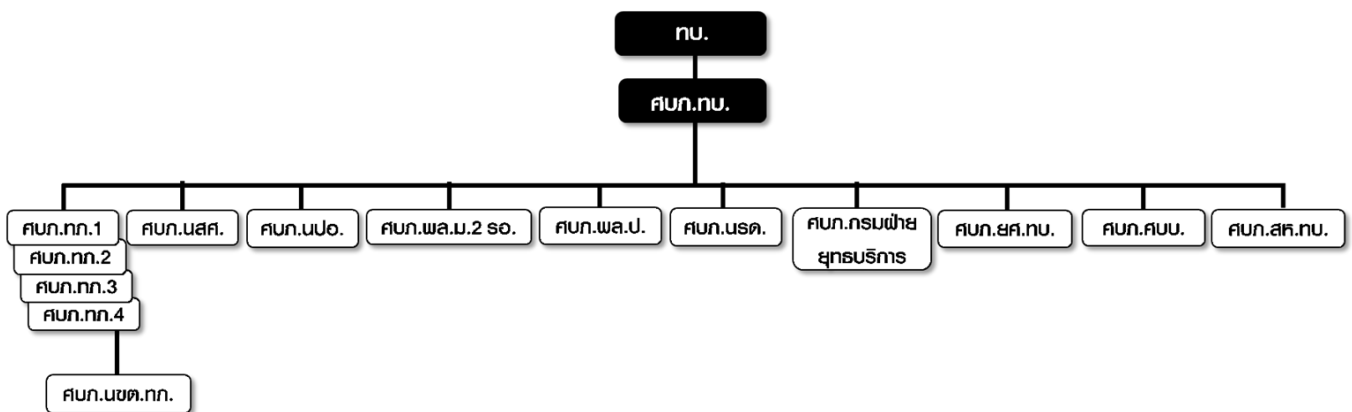
- แบ่งชั้นการปฏิบัติของหน่วยออกเป็น 4 ขั้นตอน

9.3.1 ขั้นเตรียมการก่อนเกิดภัย

9.3.2 ขั้นก่อนการเกิดภัย

9.3.3 ขั้นระหว่างเกิดภัย

9.3.4 ขั้นหลังการเกิดภัย

ภาพที่ 8 โครงสร้างการจัดศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก

9.4 ระดับหน่วยปฏิบัติได้มีการจัดตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณภัยของหน่วย โดยใช้โครงสร้างกำลังที่หน่วยมีอยู่จัดกองร้อยบรรเทาสาธารณภัยหรือกองร้อยช่วยเหลือประชาชน เพื่อให้สามารถให้การสนับสนุนจังหวัด/กทม. และอำเภอ เมื่อได้รับการร้องขอรับการสนับสนุน ในการจัดการสาธารณภัยในทุกระดับ โดยได้มีการกำหนดพื้นที่และกำหนดผู้แทนกระทรวงกลาโหมที่ได้รับมอบหมายในการเป็นกรรมการในกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด/อำเภอ และกองอำนวยการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพฯ ซึ่งเห็นได้ว่า มณฑลทหารบกมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการเป็นผู้แทนกระทรวงกลาโหมที่ได้รับมอบหมายเป็นกรรมการในกองอำนวยการจังหวัดและกรุงเทพฯ นอกจากนี้ยังต้องจัดผู้แทนกระทรวงกลาโหม ในระดับอำเภอและรับผิดชอบพื้นที่บรรเทาสาธารณภัยในระดับอำเภออีกด้วย

9.5 กองร้อยบรรเทาสาธารณภัย กองร้อยช่วยเหลือประชาชนชุดปฏิบัติการ กิจการพลเรือน ชุดช่างรูปแบบต่างๆ และเครือข่ายภาคประชาชนของกองทัพบก เป็นเครื่องมือหลักในการปฏิบัติ

9.6 กำหนดผู้บังคับหน่วย รับผิดชอบในการดำเนินการต่อภัยในแต่ละระดับ

10. แนวคิดการบริหารจัดการแบบ POSDCoRB เป็นกรอบแนวคิดที่ช่วยให้การจัดการภัยพิบัติเป็นระบบ ครอบคลุมทุกมิติของการดำเนินงาน โดยกำหนดกระบวนการทำงานที่ชัดเจนใน 7 องค์ประกอบ ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ในการจัดการอุทกภัยได้ดังนี้

10.1 Planning(การวางแผน) การวางแผนเป็นขั้นตอนสำคัญในการกำหนดเป้าหมายและวางกลยุทธ์สำหรับการจัดการอุทกภัย ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ตัวอย่างเช่น การพัฒนาพื้นที่กักเก็บน้ำ การจัดทำแผนฉุกเฉิน และการเตรียมทรัพยากรเพื่อรองรับสถานการณ์ฉุกเฉิน

10.2 Organizing (การจัดองค์กร) การจัดองค์กรที่มีโครงสร้างชัดเจนช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การจัดตั้ง ศูนย์บรรเทาสาธารณภัย (ศบภ.) เพื่อเป็นหน่วยงานกลางในการประสานงานและดำเนินการตามแผนที่กำหนด

10.3 Staffing(การจัดหาบุคลากร) การจัดกำลังพลที่มีคุณภาพและ การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้พร้อมรับมือกับสถานการณ์ภัยพิบัติเป็นสิ่งสำคัญ เช่น การฝึกอบรมการใช้อุปกรณ์ช่วยเหลือ การพัฒนาทักษะการวิเคราะห์สถานการณ์ และการสื่อสารในภาวะวิกฤต

10.4 Directing (การสั่งการ) การสื่อสารคำสั่งที่ชัดเจนและการบริหารจัดการในสถานการณ์ฉุกเฉินเป็นหัวใจของการตอบสนองอย่างรวดเร็ว เช่น การสั่งการเคลื่อนย้ายประชาชนในพื้นที่เสี่ยง การจัดส่งอุปกรณ์ช่วยเหลือ และการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ในภาวะวิกฤต

10.5 Coordinating (การประสานงาน) การเชื่อมโยงและประสานงานระหว่างหน่วยงาน เช่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ช่วยลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน และเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการอุทกภัย

10.6 Reporting (การรายงาน) การจัดการข้อมูลและการรายงานสถานการณ์ที่ถูกต้องและทันเวลาให้แก่ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช่วยในการตัดสินใจที่เหมาะสมและรวดเร็ว เช่น การรายงานระดับน้ำ การจัดส่งกำลังพล และความต้องการในพื้นที่ประสบภัย

10.7 Budgeting (การจัดทำงบประมาณ) การวางแผนการใช้ทรัพยากรและงบประมาณที่มีประสิทธิภาพเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการจัดการอุทกภัย เช่น การจัดซื้ออุปกรณ์ช่วยเหลือ การซ่อมแซมโครงสร้างพื้นฐาน และการสนับสนุนชุมชนในระยะฟื้นฟู

11. การประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินในประเทศไทย ไม่ได้กำหนดเกณฑ์เฉพาะเจาะจงสำหรับความรุนแรงของวาตภัย (เช่น ความเร็วลม) ที่จะต้องถึงก่อนที่จะมีการประกาศ การตัดสินใจประกาศขึ้นอยู่กับ ผลกระทบและความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ มากกว่าการกำหนดตามระดับความรุนแรงของวาตภัย

ตาม ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2562 ระบุว่า

11.1 ผู้ว่าราชการจังหวัด ร่วมกับ คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติจังหวัด (ก.ช.ภ.จ.) มีอำนาจในการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินในจังหวัดของตน

11.2 การประกาศดังกล่าวต้องระบุ พื้นที่ และ ระยะเวลา ของการให้ความช่วยเหลืออย่างชัดเจน

11.3 หากไม่สามารถประชุม ก.ช.ภ.จ. ได้ทันท่วงที และผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าความเสียหายเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ก็สามารถประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินได้โดยไม่ต้องขอความเห็นชอบจาก ก.ช.ภ.จ.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	พันเอก ธารนรินทร์ บำรุงภักดี
วัน เดือน ปีเกิด	14 กุมภาพันธ์ 2523
ประวัติสำเร็จการศึกษา	
พ.ศ. 2540	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพื้งดอนวิทยา
พ.ศ. 2542	โรงเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ 40
พ.ศ. 2547	หลักสูตรส่งทางอากาศ
พ.ศ. 2548	ปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
พ.ศ. 2549	ปริญญานิเทศนายทหารใหม่ เหล่าทหารราบ ศูนย์การทหารราบ
พ.ศ. 2549	การรบแบบจู่โจม ศูนย์การทหารราบ
พ.ศ. 2553	หลักสูตรชั้นนายร้อย เหล่าทหารราบ ศูนย์การทหารราบ รุ่นที่ 123
พ.ศ. 2555	หลักสูตรชั้นนายพัน เหล่าทหารราบ ศูนย์การทหารราบ รุ่นที่ 96
พ.ศ. 2558	หลักสูตรหลักประจำ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก ชุดที่ 94
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2548	ผู้บังคับหมวดปืนเล็ก กองร้อยอาวุธเบา กองพันทหารราบที่ 2 กรมทหารราบที่ 8
พ.ศ. 2550	รอง ผู้บังคับกองร้อยอาวุธเบา กองพันทหารราบที่ 2 กรมทหารราบที่ 8
พ.ศ. 2553	ผู้ช่วยฝ่ายยุทธการ กองพันทหารราบที่ 3 กรมทหารราบที่ 8
พ.ศ. 2553	ผู้บังคับกองร้อยอาวุธเบา กองพันทหารราบที่ 2 กรมทหารราบที่ 8
พ.ศ. 2557	ฝ่ายยุทธการ กองพันทหารราบที่ 2 กรมทหารราบที่ 8
พ.ศ. 2559	ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายข่าวฝ่ายอากาศ กองพลทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์
พ.ศ. 2560	รอง ผู้บังคับการกองพันทหารราบที่ 2 กรมทหารราบที่ 8
พ.ศ. 2561	รอง ผู้บังคับการกรมทหารพรานที่ 21
พ.ศ. 2564	ผู้บังคับหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร มณฑลทหารบกที่ 210
พ.ศ. 2565	หัวหน้ากองส่งกำลังบำรุง มณฑลทหารบกที่ 210
ตำแหน่งปัจจุบัน	
พ.ศ. 2567	รอง เสนาธิการ มณฑลทหารบกที่ 210